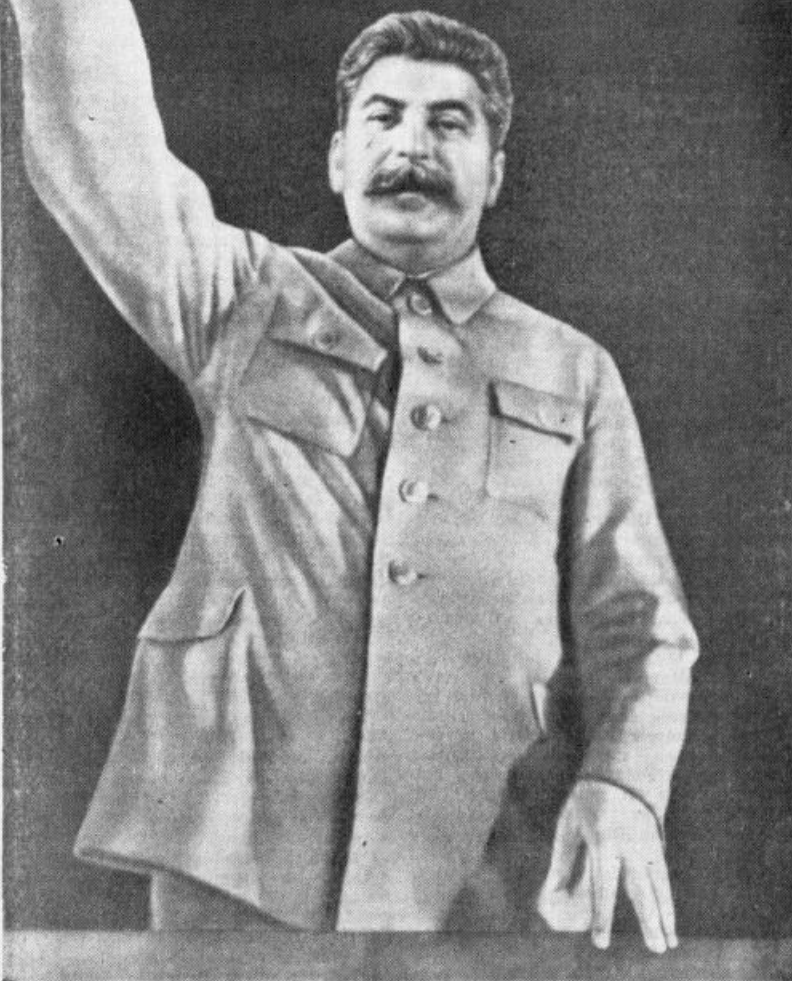

МЫ СТОИМ ЗА МИР
И ОТСТАИВАЕМ
ДЕЛО МИРА.

И. СТАЛИН

«МЕС ЕСАМ ПАР МИРУ
УН САРГАЈАМ МИЕРА ЛИЕТУ.»

J. СТАЛИНС

Mākslinieku M. Berezovska un I. Sagina plakats

PSRS Augstākās Padomes Prezidija DEKRETS

par biedra Josifa Visarionoviča Staļina apbalvošanu
ar Ļeņina ordeni

Sakarā ar biedra J. V. Staļina septiņdesmito dzimšanas dienu un ievērojot viņa izcilos nopelnus Padomju Socialistisko Republiku Savienības nostiprināšanā un attīstībā, komunisma celšanā mūsu zemē, vācu fašistisko iebrucēju un japāņu imperialistu sagrāves organizēšanā, kā arī PSRS tautas saimniecības atjaunošanā un tālākā augšupejā pēckara laikā, apbalvot biedru Josifu Visarionoviču Staļinu ar Ļeņina ordeni.

PSRS Augstākās Padomes Prezidija Priekšsēdētājs N. ŠVERNIKS

PSRS Augstākās Padomes Prezidija Sekretārs A. GORKINS

Moskavā, Kremlī

1949. g. 20. decembrī

PSRS Augstākās Padomes Prezidija DEKRETS

par starptautisko Staļina premiju „Par miera
nostiprināšanu starp tautām” dibināšanu

1. Nodibināt starptautiskas Staļina premijas «Par miera nostiprināšanu starp tautām».

Premijas var piešķirt jebkuras pasaules valsts pilsoņiem, neatkarīgi no viņu politiskām, reliģiskām vai rasiskām atšķirībām, par izcilieņiem nopelniem cīņā pret kara kurinātājiem un par miera nostiprināšanu.

2. Noteikt, ka ar starptautiskajām Staļina premijām apbalvotās personas saņem:

- starptautiskās Staļina premijas laureata diplomu;
- zelta krūšu medaļu ar J. V. Staļina attēlu;
- naudas premiju 100 tūkstoš rubļu apmērā.

3. Noteikt, ka starptautiskās Staļina premijas «Par miera nostiprināšanu starp tautām» piešķir starptautisko Staļina premiju speciālā komiteja, ko PSRS Augstākās Padomes Prezidijs sastādis no dažādu pasaules valstu demokrātisko spēku pārstāvjiem, ik gadus piešķirot 5 līdz 10 premijas.

4. Premijas piešķirt Josifa Visarionoviča Staļina dzimšanas dienā — 21. decembrī ik gadus.

Pirmās premijas piešķirt 1950. gadā.

PSRS Augstākās Padomes Prezidija Priekšsēdētājs N. ŠVERNIKS

PSRS Augstākās Padomes Prezidija Sekretārs A. GORKINS

Moskavā, Kremlī

1949. g. 20. decembrī

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1949. G.

25. DECEMBRĪ

Nr. 52 (258)

Biedram STAĻINAM — lielajam vadonim un skolotājam, Ļeņina nemirstīgā darba turpinātājam

Dārgais draugs, cīņas biedri, skolotāj un vadoni!

Vissavienības Komunistiskās (boļševiku) Partijas Centrālā Komiteja un PSR Savienības Ministru Padome tavā septiņdesmitajā dzimšanas dienā sirsnīgi apsveic tevi, Ļeņina lielo cīņas biedru un draugu, viņa nemirstīgā darba ģenialo turpinātāju, nenogurstošu komunisma cēlāju, mūsu gudro skolotāju un vadoni!

Kopā ar Ļeņinu tu, biedri Staļin, radīji boļševiku partiju, ciešā sadraudzībā ar Ļeņinu izstrādāji boļševisma ideoloģiskos, organizatoriskos, taktiskos un teorētiskos pamatus, norādīji partiju bargajās cīņās par darba lauzu atbrīvošanu, padarot viņu par visvarenāko, revolucionārāko partiju pasaulē. Būdams bezbailīgs revolucionārs, ģenialais teorētiskais, liels organizators, tu kopā ar Ļeņinu droši un drosmīgi, stingri un apdomīgi vadi partiju, strādnieku šķiru uz bruņotu sacelšanos, uz socialistisko revolūciju.

Kopā ar Ļeņinu tu, biedri Staļin, bijī Ļeļas Oktobra socialistiskās revolūcijas iedvesmotājs un vadonis, pasaulē pirmās Padomju socialistiskās strādnieku un zemnieku valsts dibinātājs. Pilsoņu kara un ārzemju intervencijas gados tavs organizatoriskais un karavadoņa ģenijs noveda padomju tautu un tās varonīgo Sarkanā Armiju līdz uzvarai pār Dzimtenes ienaidniekiem. Tavā, biedri Staļin, tiešā vadībā veica milzīgu darbu, dibinot nacionālās padomju republikas, apvienojot tās vienā savienotā valstī — PSRS.

Kad nāve pārtrauca lielā Ļeņina dzīvi, tu, biedri Staļin, augsti pacēli slavēno Ļeņina karogu, drosmīgi un enerģiski vadi mūsu partiju pa Ļeņina ceļu. Boļševiku partija, kas stipra ar savu uzticību Ļeņinismam, nostaigāja vēsturē vēl neizpētītu ceļu, uzceldama socialismu zemē, ko ielenc kapitalistisku valstu loks.

Izcila nozīme socialismā uzvarā bija tevis, biedri Staļin, attīstītajai un konkretizētajai Ļeņiniskajai teorijai par socialismā uzvaras iespēju mūsu zemē. Socialisma ienaidnieki, padomju tautas un komunistiskās partijas ienaidnieki, vērtīgi mēģināja mūsu partiju novirzīt no Ļeņiniskā ceļa, saskaldīt to no iekšienes, atņemt strādnieku šķirai ticību viņas spēkiem, iespējai uzcelt socialismu. Tu nesaudzīgi atmākskoji tautas ienaidnieku neģēlīgos, noziedzīgos mēģinājumus partiju idejiski atbrūpot, sašķelt tās vienību, pazudināt Padomju varu un socialistisko revolūciju. Nežēlīgā cīņā pret nodevējiem un socialismā renegatiem, pret trockistiem, buchariniešiem, buržuaziskiem nacionalistiem un citiem ienaidniekiem — ap tevi, biedri Staļin, izveidojās mūsu partijas vadošais kodols, kas nosargāja Ļeņina neuzvaramo karogu, sakļāva komunistisko partiju un izveda padomju tautu uz socialismā celšanas plašā ceļa.

Realizēdama dzīvī tevis izstrādāto grandiozo programmu mūsu zemes socialistiskajai industrializācijai, padomju tauta vēsturiski ļoti īsā laikā pārvērtā tehniski un ekonomiski atpalikušo Krieviju par vadošu industriālu lielvalsti. Ar tavu vārdu saistītās piegādu varenās socialistiskās jaunceltnes, rūpniecības milzeņi, jaunās rūpniecības nozares, kurām bija izšķirīga loma mūsu valsts aizsardzības spēju stiprināšanā.

Tavā gudrajā vadībā, biedri Staļin, 1929. gadā uz laukiem notika vēsturiskais pagrieziens, kas ar savām sekām līdzinās revolucionārajam apvērsumam 1917. gada oktobrī. Komunistiskā partija realizēja lauksaimniecības vienlaidu kolektivizāciju un uz tās pamata — kulaku kā šķiras likvidāciju. Kolchozu iekārta uzvaras un lauksaimniecības mehanizācijas rezultātā padomju laukos nodibinājies jauna, socialistiska dzīve, kas izglābusi darba zemniecību no vergošanas, posta un nabadzības.

Mūsu partijas vadībā, ar mīloto Staļinu priekšgalā, Padomju Savienība kļuvusi par varenu industriālu un kolchozu lielvalsti, par uzvarējušā socialismā zemē. Uzceldama socialismu, padomju tauta uz visiem laikiem likvidējusi iespēju cilvēkam ekspluatēt cilvēku, nodibinājusi jaunu sabiedrību un valsts iekārtu, kas brīva no krīzēm un bezdarba un nodrošina darba lauzu materiālu un kultūras līmeņa nemīlīgu celšanos. PSR Savienības Konstitūcija, ko tauta pamatoti nosaukusi par Staļina Konstitūciju, nostiprinājusi grandiozās socialismā uzvaras, kļuvusi par pievilcīgas spēku, par bāku visai darba cilvēcei.

Balstīdamies uz Padomju zemes pastāvēšanas bagātīgo pieredzi, tu, biedri Staļin, radīji viengabalainu un pabeigtu mācību par socialistisko valsti. Attīstīdamas tālāk Ļeņinismu, tu nāci pie ģenialā secinājuma par iespēju uzcelt komunismu mūsu zemē un par nepieciešamību, komunismam pastāvēt, saglabāt valsti, gadijumā, ja saglabāsies kapitalistiskais ielenkums. Šis secinājums deva partijai un tautai skaidru perspektīvu, kā cīnīties par komunisma uzvaru.

Ar tavu vārdu, biedri Staļin, saistīts viena no revolūcijas vissvarīgākajiem jautājumiem — nacionālā jautājuma atrisinājums. Padomju tautu brālīgajā saimē agrāk apspiestās nacijas panākušas nepieredzētu politisku, saimniecisku un kultūru uzplaukumu. Tevis iedvesmota PSRS tautu draudzība bija dižs revolūcijas iekarojums, viens no mūsu socialistiskās Dzimtenes varenības avotiem. Ar socialismā uzvaru padomju tautas morālā politiskā vienība kļuva nesatricināma, padomju tauta cieši sakļāvās ar Ļeņina-Staļina partiju. Mūsu tautā kvēlo dedzīgs un dzīvojošs padomju patriotisms. Tavā vadībā boļševiku partija izdarījusi patiesu kultūras revolūciju Padomju Savienībā.

Katrā pā.veidojumā, lielā vai mazā, kas pacēla mūsu

Dzimteni arvien augstāk un augstāk, tu ielīki savu gudrību, neatsībstošo enerģiju un dzelzs gribu. Mūsu laime, mūsu tautas laime ir tā, ka lielais Staļins, būdams partijas un valsts vadītājs, virza un iedvesmo padomju tautas radošo darbu mūsu slavenās Dzimtenes uzplaukumam. Tavā vadībā, biedri Staļin, Padomju Savienība kļuvusi par lielu un neuzvaramu spēku.

Kad hitleriskā Vācija uzspieda Padomju Savienībai karu un mūsu Dzimtene bija nāves briesmās, tu, biedri Staļin, vadīji padomju tautas bruņoto cīņu pret fašismu — cilvēces ļaunāko ienaidnieku, cēli visus padomju cilvēkus Lielajam Tēvijai karam, iedvesmoji padomju tautu un tās Bruņotos Spēkus leģendārām cīņām un varoņdarbiem. Ļeņina-Staļina partija apvienoja frontes un aizmugures enerģiju. Tavs militārais un organizatoriskais ģenijs atnesa mums uzvaru pār fašistisko Vāciju un imperialistisko Japānu.

Būdams dižs karavadoņa un uzvaras organizētājs, tu, biedri Staļin, radīji progresīvo padomju kara zinātni. Tevis vadītās kaujas ir militāri operatīvās un stratēģiskās mākslas izcili paraugi. Tevis izaudzinātie pirmšķirīgie militārie kadri godam realizēja staļiniskos plānus ienaidnieka sagrāvēi. Visi godīgie cilvēki pasaulē, visas nākamās paaudzes slavēs Padomju Savienību, slavēs tevi, biedri Staļin, kā pasaules civilizācijas glābēju no fašistiskiem grautiņu rīkotājiem.

Pēckara apstākļos, vadīdamās no tavieņiem norādījumiem, visa padomju tauta veļtja savu jaunrades iniciatīvu, lai visdrīzākā laikā likvidētu kara sekas, lai realizētu grandiozos plānus socialismā zemes tautas saimniecības un kultūras tālākai attīstībai, lai ceļtu darba lauzu labklājību. Ļeņina - Staļina idejas par socialistisko sacensību iedvesmo padomju patriotus uz jaunu darba vāronību, tās modinājušas lielu enerģiju miljoniem padomju cilvēku sirdīs, lai sasniegtu dižo mērķi — komunisma uzvaru.

Ar vislielāko noteiktību un tālredzību tu, biedri Staļin, vadī Padomju Savienības ārpolitiku, cīnīdamies par mieru un lielo un mazo tautu drošību. Neizmērojami pieaugusi PSRS — miera un demokrātijas balsta — starptautiskā autoritāte. Kapitalistisko un koloniālu zemju darba laudis redz tevi uzticīgi nelokāmu cīnītāju par mieru un visu zemju tautu dzīvības interešu aizstāvi. Visas zemeslodes vienkāršo cilvēku sirdīs tu esi iedzīdinājis nesatricināmu ticību taisnīgajai lietai — cīņai par mieru visā pasaulē, par tautu nacionālo neatkarību, par tautu draudzību.

Padomju Savienībai tavā vadībā, biedri Staļin, bija izšķirīga loma tautas demokrātijas valstu darba lauzu atbrīvošanā no fašistiskajiem kakalungiem, no kapitalistisku un muiznieku jūga. Šo valstu tautas no visas sirds pateicības tev par nesavtīgu brālīgo palīdzību, ko ekonomiskajā un kultūras attīstībā tām sniedza Padomju Savienība.

Lielais zinātnes koreife! Tavi klasiskie darbi, kas attīsta marksistiski Ļeņinisko teoriju, piemērojot to jaunajam laikmetam, imperialismā un proletarisko revolūciju laikmetam, laikmetam, kad mūsu zemē uzvarējis socialismā, ir dižs cilvēces ieguvums, revolucionārā marksisma enciklopēdija. Šajos darbos padomju cilvēki un visu zemju darba lauzu labākie pārstāvji smelās zināšanas, drosmi, jaunus spēkus cīņā par strādnieku šķiras lietas uzvaru, atrod atbildes uz visaktualākajiem jautājumiem mūsdienu cīņā par komunismu. Tavi darbi par nacionālā koloniālo jautājumu kā spilgta lapa apgaismo koloniālu un atkarīgo zemju tautu nacionālās atbrīvošanas kustības ceļu. Miera, demokrātijas un socialismā spēku gigantiskos panākumus apstāro Ļeņiniski staļiniski revolucionārā doma.

Lielais komunisma cēlāj! Tu māci visiem boļševikiem uzstādīt augstas prasības sev un citiem un drosmīgi kritizēt trūkumus un brīdini, ka nedrīkst apmierināties ar sasniegto, zaudēt galvu aiz panākumiem. Tu māci, ka kritika un paškritika ir iedarbīgs ierocis cīņā par komunismu, ka par partijas un padomju kadru neatņemamām īpašībām jābūt boļševistiskai vienkāršībai, atsaucībai un uzmanībai tautas vajadzībām, augstam idejiskumam un principālībai cīņā pret visiem buržuaziskās ideoloģijas izpaudumiem.

Dārgais biedri Staļin! Tu vienmēr mācīji un māci mūs, boļševikus, būt tādiem, kāds bija lielais Ļeņins, nežēlojot spēkus, kalpot savai tautai, visnotaļ veicināt mūsu mīļotās Dzimtenes tālāku uzplaukumu, darīt visu komunisma uzvarai. Boļševiku partija, padomju tauta, visa progresīvā cilvēce redz tevi skolotāju un vadoni, Ļeņina nemirstīgā darba ģenialo turpinātāju. Staļina vārds ir pats dārgākais mūsu tautai, vienkāršajiem cilvēkiem visā pasaulē. Staļina vārds ir tuvās komunisma uzvaras simbols, Padomju cilvēki un miljoniem darba lauzu visā pasaulē dedzīgi mīl tevi — lielais Staļin!

Ir liela laime dzīvot un strādāt mūsu padomju zemē, pieredēt pie Ļeņina-Staļina partijas, pie vāronīgās padomju cilvēku paaudzes, kura Staļina laikmetā, Staļina vadībā cīnās par komunisma uzvaru!

Sirsnīgi novēlam tev, mūsu skolotāj un vadoni, mūsu labākais draugs un cīņas biedri, ilgu mūžu un ražīgu darbu boļševiku partijas un padomju tautas labā, par laimi visas pasaules darba laudim.

Lai dzīvo mūsu dārgais Staļins!

VISSAVIENĪBAS KOMUNISTISKĀS (BOĻŠEVIKU) PARTIJAS
CENTRĀLĀ KOMITEJA

PSR SAVIENĪBAS
MINISTRU PADOME

Svinīga sēde PSR Savienības Lielajā teatrī,

atzīmējot biedra J. V. Staļina 70. dzimšanas dienu

Visa padomju tauta, miljoniem darba lauzu ārzemēs ar lielu mīlestību un pateicību atzīmēja sava lielā vadotāja, skolotāja un drauga Josifa Visarionoviča Staļina 70. dzimšanas dienu — 21. decembrī.

Saj dienā J. V. Staļina vārdā ar sevišķu spēku atskanēja uz visas zemes, visu tautu valodās.

Sais dienā Maskavā ieradās darba lauzu delegācijas no daudzām ārvalstīm, lai apsveiktu biedru Staļinu — visas strādājošās cilvēces vadoni un skolotāju, miera, demokrātijas un socialisma karognesēji.

Svinīgi dekorētajā Lielajā teatrī sapulcējās varonīgās padomju tautas vecās un jaunās paaudzes pārstāvji, tautas, kas nostāigājusi slaveni cīņās un uzvaras ceļu dižās Lenina-Staļina partijas vadībā.

Teatra ložās — savienoto republiku delegāti, kuriem tauta uzdevusi nodot dedzīgu, sirsnīgu sveicenu dārgajam tēvam un skolotājam biedram Staļinam, kas PSRS tautas pulcējis vienotā brālīgā saimē.

Visu sapulces dalībnieku acīs vērstās uz skatuvi... Pie prezidija gaida ierodas biedrs J. V. Staļins, biedri V. Molotovs, G. Malenkovs, K. Vorosilovs, L. Berija, L. Kaganovičs, A. Mikoļjans, N. Čruščevs, N. Bulganins, N. Šverņiks, A. Kosigins, M. Suslovs, P. Ponomarenko, M. Škirjatovs, Komitejas locekļi, kuru PSRS Augstākās Padomes Prezidijs nodibinājis sakarā ar biedra J. V. Staļina 70. dzimšanas dienu.

Teatrī sākas vētraim, ilgstoša ovācija. Sapulces dalībnieki pieceļas un dedzīgi apsveic biedru Staļinu un viņa cīņas biedrus. Visā zālē atskan apsveikuma saucieni par godu lielajam vadonim un skolotājam.

Prezidiā iņem vietas arī brālīgo komunistisko partiju pārstāvji, kas šajās dienās ieradusies Maskavā: Mao Cze-duns, P. Toljati, D. Ibaruri, M. Rakoši, Georgiu-Dežs, A. Martels, V. Cervenkovs, V. Sirokijs, F. Juzvjaks, Ville Pesi, I. Koplenigs, V. Ulbrichts, Cedenbals, Kim Du Bons.

Svinīgo sēdi, ko VK(b)P CK PSRS Augstākās Padomes Prezidijs, PSRS Ministru Padome, VACP Prezidijs, VLKJS CK, KPFSR Augstākās Padomes Prezidijs, KPFSR Ministru Padome, VK(b)P MK un MPK, Maskavas apgabala un pilsētas darba lauzu deputātu padomes, VLKJS MK un MPK notur kopā ar partijas, sabiedriskās organizācijas un Padomju Armijas pārstāvjiem, atzīmējot biedra J. V. Staļina 70. dzimšanas dienu, atklāj biedrs N. Šverņiks.

Atļausit man jūsu vārdā, visas padomju tautas vārdā, — saka biedrs Šverņiks, — sirsnīgi apsveikt Josifu Visarionoviču Staļinu viņa slavenajā 70. dzimšanas dienā un no visas sirds novēlēt viņam veselību un ilgu mūžu par laimi un prieku mūsu tautai un visas pasaules darba laudim. (Vētraim, ilgstoši aplausi.)

Sodien padomju cilvēku labākie novēlējumi vēltīti vadonim, skolotājam un draugam, mīļotajam un bezgalīgi dārgajam Josifam Visarionovičam Staļinam, kura ģenijs un neatslābstošais gribas spēks neapsturami ved mūsu tautu uz priekšu, uz komunistiska uzvaru. (Vētraim, ilgstoši aplausi.)

Par visiem saviem panākumiem padomju tautai jāpateicas komunistiskajai bolševiku partijai, ko izaudzinājuši un cīņās norādījuši Lenins un Staļins, Biedra J. V. Staļina daudzpusīgā, izcilā darbība ir neizsīkstošs enerģijas avots, kas ceļ padomju tautu jaunām varonniecībām. (Aplausi.)

Biedra Staļina vārdā mums kļuvis sevišķi tuvs un dārgs. Tas ceļ mūs ledvesmes pilnam darbam mūsu socialistiskās Dzimtenes varonīgās kāpināšanai. Staļina vārdā liek iekvēloties miljoniem padomju cilvēku sirdīm, mobilizē viņus komunistā uzvarai.

Ar Staļina vārdu savas cerības saista visas pasaules darba laudis, cīnāmieši par atbrīvošanu no kapitalistiskās verdzības. Visa progresīvā cilvēce redz biedra Staļina karognesēju cīņā par brīvību un demokrātijai, par mieru starp tautām. (Ilgstoši aplausi.)

Slava ģenitālajam domātājam, komunistiska vadonim, mūsu skolotājam un draugam, dārgajam un mīļotajam biedram J. V. Staļinam. (Vētraim aplausi. Visi pieceļas, Zālē atskan nerimstošās ovācijas par godu biedram J. V. Staļinam. Atskan apsveikuma saucieni: «Lai dzīvo biedrs Staļins!», «Slava biedram Staļinam!»)

KPFSR delegācijas vārdā biedru Staļinu apsveica akademiķis A. Nesmejanovs.

Sodien katrs padomju cilvēks un visas pasaules darba laudis vēlti Jums, biedri Staļin, visas savas domas un jūtas, — saka b. Nesmejanovs. — Visa Jūsu dzīve ir dižs pāraugs, kā pašizliedzīgi, nenogurstoši kalpot tautai. Visu savu vareno ģeniju, visu savu cēlo sirdi Jūs vēltījat cīņai par brīvību, mieru un darba lauzu laimi, par mūsu socialistiskās Dzimtenes uzplaukumu.

Tribinē — rūpnīcas «Kajibr» izcilais meistars Nikolajs Rosijskis. Mūsu Dzimtenes galvaspilsētas delegācijas vārdā viņš nodod biedram Staļinam maskaviešu dedzīgo apsveikumu un sirsnīgo sveicenu.

Slavenās Lenina pilsētas darba lauzu vārdā sirsnīgu sveicenu lielajam vadonim un skolotājam nodod PSRS tautas mākslinieks Nikolajs Čerkasovs. Ukrainas delegats b. Nazarenko, apsveikdams vadoni un skolotāju, uzsver, ka šajā lielajā dienā ukraiņu tautas labākās jūtas un domas ar sevišķu spēku un mīlestību pievērstas dārgajam biedram Staļinam.

Baltkrievijas tautas dzejnieks Jakubs Kolass, apsveikdams biedru Staļinu, sumina mīļoto vadoni un skolotāju. Ar savilņojumu viņš nolasa biedram Staļinam vēltītās vārsmas.

Nākošais runā Uzbekijas PSR delegats b. Jusupovs.

Priekā pilnajā Jūsu jubilejas dienā, — saka b. Jusupovs, — atļausit apsveikt Jūs laimīgās uzbeķu tautas vārdā un novēlēt Jums, mūsu tēvs un skolotāj, ilgu mūžu un veselību par laimi mums visiem.

Dzili izjustiem apsveikuma vārdiem Josifu Visarionoviču uzrunā Kazachijas PSR delegats b. Džangozins.

Tribinē — padomju jaunatnes delegats b. Fjodorova.

Mūsu dārgais vadoni, tēvs un skolotāj, — saka viņa, — Jūsu slavenajā 70. jubilejas dienā komjaunieši un padomju jaunatne sūta Jums, padomju tautas un visas pasaules darba laudim, lielajam vadonim un skolotājam, dedzīgu sveicenu, pauzdami savu bezgalīgo mīlestību.

Ar turpmāk mācīsimies no Jums, biedri Staļin, pašizliedzīgu uzticību savai tautai, bezbailību cīņā, nenogurstošu darba mīlestību un uzticību Lenina-Staļina partijas lietai.

Apsveikdams biedru Staļinu, Gruzijas delegats — PSRS tautas mākslinieks A. Horava saka:

— Gruzinu tauta, tāpat kā visas Padomju Savienības tautas, bezgalīgi pateicīga Jums, biedri Staļin, par to, ka Jūs esat padarījis mūsu lielo Dzimteni varenu un laimīgu, esat nosargājis tās brīvību un neatkarību cīņā uz dzīvību un nāvi pret fašistiskajiem iebrukējiem un droši vedat mūsu Dzimteni uz komunismu.

Sirsnīgu apsveikumu teic Azerbaidžanas PSR delegats b. Talrova. Viņa runā par azerbaidžanu tautas atzinību un bezgalīgo pateicību biedram Staļinam par Azerbaidžanas atdzimšanu un nacionālo pastāvēšanu.

Moldaviešu tautas vārdā biedru Staļinu apsveic b. Kručenjūks. Uzrunādams biedru J. V. Staļinu, b. Kručenjūks saka: — Par savu atbrīvošanu no koloniālās verdzības un fašisma, par savu apvienošanu vienotā Padomju Socialistiskā Republikā moldaviešu tautai jāpateicas Jums, dārgais biedri Staļin, dižajai bolševiku partijai.

Lietuviešu tauta, tāpat kā visas Padomju Savienības tautas, pauž Jums, biedri Staļin, savu pašizliedzīgo mīlestību, bezgalīgo uzticību, dedzīgo pateicību par Jūsu izcilu dar-

bību darba lauzu labā. — saka Lietuvas PSR delegats b. Kaunaite.

Biedrs Šverņiks ziņo, ka sēde ieradusies Maskavas jauno pionieru delegācija, lai apsveiktu biedru Staļinu viņa 70. dzimšanas dienā.

Klātesošo sirsnīgi apsveikti, pionieri ienāk zālē, uzkāpj uz skatuves. Bērni griežas pie biedra Staļina ar apsveikuma vārsēm. Biedrs Staļins aplaudē jaunajiem ļēņiniešiem, vienmēr gataviem cīņai par strādnieku lietu.

Pionieru grupa pienāk pie prezidija gaida un, visā zālē atskatot vētraim aplausiem, pasniedz biedram Staļinam ziedus.

Runā Latvijas PSR delegats b. Priede:

— Latviešu tauta nodod Jums, mūsu dārgais, mīļotais Josif Visarionovič, no visas sirds savu dedzīgo sveicenu Jūsu 70. dzimšanas dienā un novēl Jums ilgu mūžu un veselību par prieku un laimi padomju tautai un visai progresīvajai cilvēcei.

Dedzīgu apsveikumu Kirgizijas PSR vārdā nodod b. Achunbajevs.

Viņš saka, ka visi kirgizu tautas panākumi viņa socialistiskās valsts, ekonomikas un kultūras attīstībā, visa viņa laimīgā dzīve nesaraunami saistīta ar Lenina un Staļina vārdu.

Tribinē — Tadžikijas PSR delegats b. Chalikova.

— Esmu laimīga, ka tadziku tautas vārdā varu apsveikt Jūs, visu lielās Padomju Savienības tautu vadoni, skolotāju un draugu un novēlēt Jums veselību un ilgu mūžu visu darba lauzu labklājībai un laimei.

Tribinē — Armenijas delegats b. Ambarcumjans.

— Jūsu pastāvīgās tēvišķīgās gādības un palīdzības rezultātā, — saka viņš, — Armenia pārveidojusies. Uzcelta socialistiskā rūpnīcība, kolchozu iekārta pārveidojusies armenu lauku izskatu. Jūs, biedri Staļin, atsaucība un vādība novedušas pie neredzēta kultūras uzplaukuma mūsu republikā.

— Ar lielās krievu tautas brālīgo palīdzību, — saka Turkmēnijas delegats b. Mamedova, — bolševiku partijas vadība, nemirstīgā Lenina un Jūsu, Josif Visarionovič, vadībā turkmēņu tauta atbrīvojusies no carisko kolonizatoru, chanu un emīru spaidiem un kļuvusi par patiesu zemes un ūdeņu saimnieku, par savu liktena noteicēju. Ar Jūsu, Josif Visarionovič, tēvišķo gādību Turkmēnija kļuvusi par ziedošu socialistisku republiku.

Igaunijas PSR delegācijas vārdā runā b. Karotams.

— Igaunu tauta, — saka viņš, — vienmēr būs cieši sakļauta ar savu lielo vadoni un skolotāju, savu labāko, mīļoto draugu un veltīs visus spēkus pašizliedzīgam, sasprindzinātam darbam par dižo un nemirstīgo komunistiska ideju uzvaru.

Jūs, biedri Staļin, palīdzējāt kareļu-somu tautai sasniegt laimīgu dzīvi, sasniegt savu brīnīgo Sampo, par ko gadsimtiem ilgi sapņoja tās senči, par ko vēstī «Kalevalā» nemirstīgās vārsmas, — saka kareļu-somu PSR delegats b. Sikiainens.

Sirsnīgi, ilgstošiem aplausiem, sapulces dalībnieki apsveica Ķīnas kompartijas CK priekšsēdētāju, ķīniešu tautas vadoni Mao Cze-dunu, kas uzkāpa tribinē.

— Ķīniešu tauta smagajā cīņā pret apspiedējiem vienmēr sevišķi dziļi un asi izjuta un izjut, cik svarīga ir biedra Staļina draudzība.

Atļausit man ķīniešu tautas un Ķīnas komunistiskās partijas vārdā šajā svinīgajā brīdī apsveikt biedru Staļinu viņa 70. dzimšanas dienā un novēlēt viņam veselību un ilgu mūžu.

Tribinē — Polijas apvienotās strādnieku partijas CK politbiroja loceklis Franciēks Juzvjaks.

Vēstulēs un mūsu vienkāršajās vēltēs, ko esam atveduši uz Maskavu, miljoniem Polijas darba lauzu izsaka savu mīlestību un pateicību lielajam vadonim biedram Staļinam; viņi uzdevuši

mums viņu vārdā Jūsu, biedri Staļin, septiņdesmitajā dzimšanas dienā nodot Jums visdedzīgākos, vissirsnīgākos apsveikumus.

Cehoslovākijas tautu vārdā sirsnīgu apsveikumu un vislabākos novēlējumu biedram Staļinam, lielajam ģenitājam, socialisma radītājam un cēlājam, starptautiskās miera, demokrātijas un socialisma nometnes vadonim viņa 70. dzimšanas dienā nodod Cehoslovākijas komunistiskās partijas CK prezidija locekļi V. Sirokijs.

Dedzīgi apsveic biedru J. V. Staļinu Bulgārijas komunistiskās partijas CK sekretārs V. Cervenkovs.

— Draudzība ar Padomju Savienību ir ģēla nacionālam uzplaukumam, tā ir mūsu tautas neatkarības galvenā garantija. Tādēļ mūsu mīlestība uz biedru J. V. Staļinu ir mūsu dzimtenes mīlestības nesaraujama sastāvdaļa.

Mūsu darba tauta, — saka Ungārijas darbā lauzu partijas CK ģeneralsekretārs b. M. Rakoši, — godina un mīl biedru Staļinu ne vien kā izcilu valstsvīru, kas pārveido mūsu laikmetu, bet arī savu veselīgo proletarisko instinktu mūsu tauta sapratusi, ka lielais vadonis, kas kāj jaunu pasauli, ir patiesi cilvēceks, sirsnīgs, saprotošs darba tautas draugs. Tagad ne vien Padomju Savienībā saka «Mūsu dārgais tēvs», bet arī Ungārijas strādnieki un zemnieki noseuc biedru Staļinu par savu «Dārgo tēvu».

Rumāņu tautas apsveikumu biedram Staļinam nodod Rumanijas strādnieku partijas ģeneralsekretārs Georgiu-Dežs.

Rumāņu tauta izsaka vislielāko pateicību bolševiku partijai, padomju tautai, slavenajai Padomju Armijai un Jums, dārgais Josif Visarionovič, par to, ka pirmoreiz savā vēsturē tā ieguvusi patiesu nacionālu neatkarību. Nekad rumāņu tauta neaizmirsīs, ka bargajos bāda un sausuma gados Jūsu tēvišķīgās gādības rezultātā tika glābta simttūkstošu Rumanijas darba lauzu dzīvības.

— Sajā lielajā dienā, — saka Mongolijas Tautas republikas pārstāvis b. Cedenbals, — vēltidama savas domas biedram Staļinam, mongoļu tauta saka: Dārgais Josif Visarionovič, mūsu sirsnīgo «ich bairalla» — mūsu sirsnīgo palīdzības Jums — mūsu gudrajām tēvam un skolotājam, par visu to, ko Jūs darījāt un darāt mūsu laimei, ilgu ilgu mūžu un veselību par laimi darba cilvēcei!

Runā Korejas Tautas demokrātiskās republikas Augstākās tautas sapulces prezidijs priekšsēdētājs Kim Du Bons. Viņš saka:

— Jūsu vārdā dārgs un tuvs katram korejieim. Ar Jūsu vārdu, dārgais Staļin, saistīta mūsu tautas atbrīvošana no ilgstošās japāņu karklakuņu valdīšanas, Padomju Savienības pastāvīgā, nesavtīgā un draudzīgā palīdzība neatkarīgās valsts — Korejas tautas republikas celšanā.

Runā Itālijas kompartijas ģeneralsekretārs Palmiro Toljati.

Jūs iemācījāt mums būt komunistiem, cīnīties iebkuros apstākļos, būt līdz galam uzticīgiem marksisma-leninisma principiem, cīnīties par darba lauzu atbrīvošanu, — saka Palmiro Toljati. — Atņemamies arī turpmāk būt uzticīgi Jūsu mācībai, cīnīties par strādnieku vienību, par mūsu zemes neatkarību, par mieru, pret jauna kara kurinātājiem.

Itāliešu tauta nekad nebūs ar mieru piedalīties jaunā karā pret Padomju Savienību un pret tautām, kas nostājusies uz socialisma ceļa.

Dārgais biedri Staļin! — aplausu vadītājs, saka Francijas kompartijas CK loceklis b. Martels. — Atnesu Jums savilņojosu visas mūsu zemes tautas uzticības un mīlestības apliecinājumu. Francijas vīrieti un sievietes, atšķirībā no saviem necienījamiem valdītājiem, nav aizmirsuši, ka par brīvību un dzīvību viņiem jāpateicas Jums. Vini zina, ka Padomju Savienības tautu priekšgalā

Jūs esat visnelokāmākais, vislabākais cīnītājs par mieru.

Ar savilņojumu runā Spanijas kompartijas ģeneralsekretāre Doloresa Ibaruri.

— Dārgais, mīļotais Josif Visarionovič! Sajā neaizmirstamajā dienā miljoniem vīriešu un sieviešu no visām pasaulēs malām sūta Jums savus labākos novēlējumu. Starp šīm svinīgajām, priekā pilnajām bāisim atskan arī spanu tautas balss, tautas, kas ne-grib dzīvot ceļos stāvēdama un ar Staļina vārdu uz lūpām iet cīņā par dzimtenes atbrīvošanu.

Tribinē — Vācijas socialistiskās vienības partijas valdes loceklis Valters Ulbrichts.

— Visi Vācijas demokratiskie spēki, — saka b. Ulbrichts, — dziļi pateicīgi Jums par to, ka Jūsu ģenitālajā vadībā, padomju tautu varonības rezultātā iznīcināts hitleriskais fašisms. Pieņemiet mūsu sirsnīgo pateicību par palīdzību, ko Jūs sniedzāt vācu tautai mierīgās demokrātiskās iekārtas nodibināšanā un cīņā par vienotas demokrātiskas, mieru mīlošas Vācijas izveidošanu.

— Somu tauta sen jau pazīst un mīl Jūs, biedri Staļin, kā Somijas brīvības un neatkarības aizstāvi, — saka Somijas kompartijas ģeneralsekretārs Ville Pesi.

Jūsu 70. dzimšanas diena ir svētki visai progresīvajai pasaulē, visu zemju darba laudim, kas cīnās pret imperialismu. Mums biedrs Staļins ir cilvēks, kas vada tautu diženo kustību pret kara kurinātājiem, par stingru mieru un demokrātijai, — saka Austrijas kompartijas CK priekšsēdētājs b. Koplenigs.

Biedrs Šverņiks paziņo, ka teatrī ieradusies Padomju Armijas delegācija. Sirsnīgi apsveikti, zālē ienāk visu ieroču šķiru karavīri.

Vārdu apsveikuma no Padomju Armijas dod PSRS Brunoto Spēku ministram, Padomju Savienības Maršālam Vasiljevskim.

Dārgais Josif Visarionovič! Padomju Savienības Brunoto Spēku personālsastāvs Jūsu 70. dzimšanas dienā ar dziļu mīlestību un uzticību sirsnīgi sveicina un apsveic Jūs. Ar Jūsu vārdu, mūsu dārgais vadoni un skolotāj, nesaraunami saistīta visa Padomju Brunoto Spēku varonīgā vēsture.

Apliecinām Jums, dārgais biedri Staļin, ka mūsu Brunote Spēki, kas bezgalīgi uzticīgi Lenina-Staļina partijai un Padomju valdībai, vienmēr bija, ir un būs socialistiskās valsts nesagraujams balsts.

Biedrs Šverņiks ziņo, ka sakarā ar biedra Staļina 70. dzimšanas dienu no visām lielās Padomju Savienības naīām pienākuši un pienāk neskatāmi apsveikumi no strādniekiem un kolchoziekiem, no rūpnīcības un lauksaimniecības specialistiem, no zinātniekiem, Fajpotājiem, no sabiedriskām organizācijām; šie apsveikumi un sveiceni pauž uzticību, mīlestību un pateicību mīļotajam vadonim un skolotājam biedram J. V. Staļinam.

No valsts un sabiedriskām organizācijām un atsevišķām personām ārzemēs, — turpina b. Šverņiks, — pienāk daudzas apsveikuma telegramas, kurās izteikta atzinība un pateicība biedram J. V. Staļinam par pasaules civilizācijas izglābšanu no fašisma, par nenogurstošu cīņu pret kara kurinātājiem, par mieru visā pasaulē, par to, ka biedrs J. V. Staļins rāda ceļu cīņā par cilvēces gaīšu nākotni.

Visos šajos apsveikumos biedram J. V. Staļinam no visas sirds novēl ilgu mūžu un veselību par laimi visai progresīvajai cilvēcei, kura cīnās pret imperialistisko agresiju, par mieru starp tautām, par demokrātijai un socialismu. (Vētraim, ilgi nerimstoši aplausi.)

Svinīgā sēde, atzīmējot biedra J. V. Staļina 70. dzimšanas dienu, ar to beigusies.

Zālē no jauna sākas un pieaug vētraim ovācija par godu lielajam Staļinam, pasaulvēsturisko uzvaru iedvesmotājam un organizētājam. Sēdes dalībnieki lielā pacilātībā nodzied partijas himnu — Internacionāli.

Pieņemšana Kremlī par godu biedra J. V. Staļina 70. dzimšanas dienai

22. decembrī PSR Savienības Valdība sarīkoja Kremlī pieņemšanu par godu biedra J. V. Staļina 70. dzimšanas dienai.

Pieņemšanā bija klāt ministri, PSRS un KPFSR Augstāko Padomju deputāti, Socialistiskā Darba Varoņi un Padomju Savienības Varoņi, pazīstami zinātnes, mākslas un literatūras darbinieki, ievērojamākie rūpnīcības darbinieki, maršāli, Padomju Armijas un Flotes ģenerāļi un admirāļi, padomju preses pārstāvji, savienoto republiku delegācijas un ārzemju darba lauzu pārstāvji, kas ieradusies Maskavā, lai piedalītos lielās dienās svinībās.

Sajā lielajā dienā Lielās Kremļa pils zālēs varēja redzēt maršalu, kas izgājis kaujiniecisks staļinsko kara mākslas skolu, blakus izcilam zinātniekam, ar kura atklājumiem lepojas visa zeme. Šeit sastapās pilsētu cēlāji, raketiņieki, slaveni uzņēmumu direktori, katrs no

viņiem ar patiesu sirsnību, mīlestību un dziļu cieņu runāja par biedru Staļinu, atcerējās sastapšanos un sarunas ar lielo vadoni miera un kara dienās. Un tas saprotams, jo pie mums nav tādas nozāres rūpnīcībā, lauksaimniecībā, kultūrā, zinātnē, tehnikā, mākslā, ar kuru nebūtu nodarbojies biedrs Staļins, kuru nebūtu iedvesmojis biedrs Staļins, kuru viņa vērigā acs būtu atstājusi nepamanītu.

Uz pieņemšanu ielūgtie viesi iņem vietas Georgija zālē. Visi ar priecīgu savilņojumu gaida uz sastapšanos ar biedru Staļinu, ar partijas un valdības vadītājiem. Vispārēja kustība... Un zālē atskan vētraim aplausu vilnis...

Georgija zālē ienāk biedrs J. V. Staļins, biedri V. Molotovs, G. Malenkovs, K. Vorosilovs, L. Berija, L. Kaganovičs, A. Mikoļjans, N. Čruščevs, N. Bulganins, N. Šverņiks, A. Kosigins,

M. Suslovs, P. Ponomarenko, M. Škirjatovs.

Pieņemšanas dalībnieki ar vētraim, ilgstošu ovāciju apsveic biedru Staļinu.

Atklādams pieņemšanu, b. N. Šverņiks lūdz pie prezidija gaida bb. Mao Cze-dunu, V. Cervenkovu, M. Rakoši, Georgiu-Dežu, V. Sirokiju, Palmiro Toljati, Doloresu Ibaruri, V. Ulbrichtu, F. Juzvjaku, V. Pesi, I. Kopleniju.

Uzrunājot klātesošos, b. Šverņiks saka:

— Biedri! Pirmo tostu uzsaucu par padomju tautas un visas pasaules darba lauzu lielo vadoni, par komunistiska uzvaru iedvesmotāju un organizētāju, dārgo un mīļoto biedru Staļinu, Novēlam Josifam Visarionovičam Staļinam veselību un ilgu mūžu par laimi un prieku visai cilvēcei!

Sos vārdus klātesošie uzņem ar vētraim ovāciju. Visi pieceļas. Biedrs Šverņiks uzsauc tostus par Komunistiskās partijas Centralo Ko-

miteju, par komunistisko bolševiku partiju, par lielo padomju tautu, par Padomju Socialistisko valsti, par Padomju Socialistisko Republiku Savienības tautu ciešo draudzību, par Padomju Valdību, par Padomju Savienības Brunotajiem Spēkiem.

Pieņemšanas dalībnieki sirsnīgi apsveic padomju karavīrus — lielā Staļina audzēkņus, kas Lielā Tēvijas kara gados nostāigājuši slaveni uzvaras ceļu.

Tāklā b. Šverņiks uzsauc tostus par ķīniešu, poļu, bulgaru, čehu, ungaru, rumāņu, mongoļu, korejiešu, albanu tautām, par šo tautu vadītājiem, par komunistiskajām un strādnieku partijām, kas droši ved šīs tautas uz socialismu; par Itālijas, Spanijas, Francijas, Somijas, Austrijas komunistiskajām partijām un Vācijas socialistisko vienības partiju, par šo zemju strādnieku šķiru un visiem demokrātiskajiem spēkiem, kas cīnās par mieru un demokra-

tiju, par šo zemju delegācijām un delegāciju vadītājiem.

Biedrs Šverņiks uzsauc tostu par stingru staļinsko draudzību un sadarbību starp Padomju Savienības un tautas demokrātiskajām valstu tautām, par visas pasaules demokrātisko spēku saikšanu cīņā pret jauna kara kurinātājiem, par mieru visā pasaulē.

Pieņemšanas dalībnieki sarīko vētraim ovāciju par godu Josifam Visarionovičam Staļinam, pauzdami dedzīgu mīlestību un pateicību komunistiskās partijas un padomju tautas lielajam vadonim un skolotājam.

Katram, kas bijis klāt šajā vēsturiskajā pieņemšanā, uz visiem laikiem paliks atmiņā sastapšanās ar dārgo biedru Staļinu, ar partijas un valdības vadītājiem. Pieņemšana noritēja sirsnīgā un draudzīgā atmosferā.

Pieņemšanas norisē notika liels koncerts.

Komunistiskās partijas un padomju tautas lielajam vadonim un skolotājam biedram STAĻINAM

Dārgais un mīļotais Josif Visarionovič!

Sajā ievērotajā dienā — Jūsu septiņdesmitajā dzimšanas dienā, mēs, Latvijas Komunistiskās (bolševiku) Partijas Centrālās Komitejas, Latvijas PSR Ministru Padomes, Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija, Arodbiedrību republikaniskās padomes, Latvijas Leņina Komunistiskās Jaunatnes Savienības Centrālās Komitejas, Latvijas Komunistiskās (bolševiku) Partijas Rīgas pilsētas komitejas un Rīgas pilsētas Darba lauzu deputātu padomes pārstāvji, sapulējušies svinīgā sēdē kopīgi ar partijām un sabiedrisko organizāciju, Padomju Armijas un inteligences pārstāvjiem un uzņēmumu stachanoviešiem sūtām Jums — mūsu vadonim un skolotājam, mūsu uzvaru iedvesmotājam un organizētājam, latviešu tautas labākajam draugam — kvēlu bolševistisku sveicienu un sirsnīgu apsveikumu.

Jūsu septiņdesmitā dzimšanas diena, dārgais Josif Visarionovič, ir lieli svētki visas pasaules darba laudim. Vairāk nekā piecdesmit gadus Jūs vedat nenogurstošu un slava pilnu cīņu par strādnieku šķiras lietu, par darba lauzu laimi. Visa Jūsu varonības pilnā dzīve nesaraujami saistīta ar lielās bolševiku partijas vēsturi, ar pasaules pirmās socialistiskās strādnieku un zemnieku valsts vēsturi.

Pēc Leņina nāves Jūs, biedri Staļin — cienīgs viņa mantojuma sargātājs un viņa darba lielais turpinātājs — pacēlāt augstu un nesāt tālāk Leņina karogu, bolševistiskās partijas karogu. Jūs vadībā un pēc Jūsu norādījumiem padomju tauta beidz socialistiskās sabiedrības ceļānu un uzsāk pakāpenisku pāreju no kapitalisma uz komunismu. Padomju Latvijas darba laudim jāpateicas par savu laimi un priecojo dzīvi padomju tautu vienotajā saimē bolševiku partijai un personīgi Jums, dārgais Josif Visarionovič!

Ar Jūsu palīdzību latviešu tauta gāza nīsto kapitalistu un muļnieku jūgu,

Jūs glābāt viņu no vācu fašisma verdzības. Jūsu gudrajā vadībā tagad piepildās latviešu tautas senlotie sapni par brīvu dzīvi bez kungu varas, par komunistiskās sabiedrības ceļānu.

Jūs, dārgais un mīļotais Josif Visarionovič, esat mūsu lielais atbrīvotājs, mūsu mīļotais tēvs. Jūs esat visu Padomju Savienības tautu uzvaru karogs — komunisma ceļvedis. Jūs — visu padomju patriotu radošās iedvesmes avots.

Ar Jūsu nenogurstošu gādību Padomju Latvija īsā laikā pārvērtusies par ziedošu socialistisku republiku ar attīstītu rūpniecību un kolektīvu lauksaimniecību.

Sajās dārgajās un ievērojamajās dienās republikas uzņēmumu kolektīvi, apliecinādami dziļu mīlestību Jums, mūsu labākais draugs un skolotājs, stājušies stachanoviešu sardzē un sagaida Jūsu septiņdesmito dzimšanas dienu ar izcilieim sasniegumiem darbā.

Arī attīstās latviešu padomju nacionālā kultūra; republikā plaši atvērtas mācību iestāžu durvis visiem, kas grib mācīties, neatlaidīgi darbojas zinātniskā doma augstskolās un pētniecības institūtos, uzplaukst padomju māksla un literatūra.

No sirds pateicamies, mīļotais vadoni un skolotāj, par to palīdzību, ko mūsu tautai tik devīgi sniedz Padomju valsti! Nenogurstošā gādība, ko Padomju Latvijas labklībai veltī Komunistiskā partija un veltījat personīgi Jūs, dārgais Josif Visarionovič, iedvesmo mūsu republikas darba laudis neziņot spēkus lai tālāk stiprinātu mūsu lielās Dzimtenes varonību!

Jūs, biedri Staļin, gudrajā vadībā mēs sasniegsim jaunus, vēl neparedzētus panākumus cīņā par komunisma gaisās ēkas ceļānu, par mieru un laimi darba laudim!

Novēlam Jums, mūsu mīļotais tēvs un draugs, mūsu lielais vadoni un skolotāj, ilgu ilgu mūžu par prieku padomju tautai un visai darba cilvēcei.

SLAVA LIELAJAM STAĻINAM!

Svinīgā sēde Rīgā

Sakarā ar biedra J. V. Staļina septiņdesmito dzimšanas dienu

Padomju Latvijas galvaspilsētas darba laudis vislielākā pacīlātībā atzīmēja septiņdesmito gadadienu kopš lielā tautu vadona biedra J. V. Staļina dzimšanas.

21. decembrī Valsts Operas un baleta teātra skatītāju zāle, ložas un balkoni bija pārpildīti. Šeit sapulcējās Rīgas fabriku un rūpniecības stachanovieši, inženieri un zinātnieki, partijas un padomju darbinieki, rakstnieki un mākslinieki, generali un virsnieki, lai izteiktu savu bezgalīgo mīlestību un uzticību genialajam visās pasaules darba lauzu vadonim, gudrajam skolotājam, visu laikmetu lielākajam karavadonim Josifam Visarionovičam Staļinam.

Pie prezidija galdā ienem vietas Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājs b. Lācis, Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Priekšsēdētājs b. Kirhenšteins, Latvijas K(b)P Centrālās Komitejas sekretāri b. B. Titovs, N. Kononovs, Peļše, Latvijas Arodbiedrību republikaniskās padomes priekšsēdētājs b. Voltmanis, Baltijas kara apgabala karaspēka pavēlnieka vietas izpildītājs ģenerālleitnants Vaškevičs, Latvijas LKJS CK sekretārs b. Krūmiņš, Rīgas pilsētas padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs b. Deglavs, Latvijas K(b)P Rīgas pilsētas komitejas sekretārs b. Avotins, republikas tautas rakstnieks — Staļina premijas laureāts b. Upīts, Latvijas K(b)P CK biroja loceklis, ministri un ģenerāļi.

Ievadrunu saka Latvijas PSR Ministru Padomes Priekšsēdētājs b. Lācis. Suminājumu par godu biedram J. V. Staļinam pāršalc vētraini aplausi. Visi kā viens piecēlās un no visas sirds sveic kvēli mīloto vadoni, dārgo Josifu Visarionoviču Staļinu.

Biedrs Lācis pasludina par atklātu Latvijas K(b)P Centrālās Komitejas, Latvijas PSR Ministru Padomes, Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija, Latvijas Arodbiedrību republikaniskās padomes, Latvijas LKJS Centrālās Komitejas, partijas Rīgas pilsētas komitejas un Rīgas pilsētas padomes svinīgo sēdi kopīgi ar partijām un sabiedriskām organizācijām, stachanoviešiem, inteligences un Padomju Armijas pārstāvjiem, veltītu Josifa Visarionoviča Staļina septiņdesmitajai dzimšanas dienai.

Atskan PSR Savienības Valsts himnas un Latvijas PSR himnas svinīgās melodijas.

Uz Latvijas K(b)P CK sekretāra b. Titova priekšlikumu, vētrinais ovācijas apsveiktu, svinīgās sēdes goda prezidijā ievēlēja VK(b)P Centrālās Komitejas Politbiroju ar padomju tautas un visas pasaules darba lauzu dižāko vadoni biedru J. V. Staļinu priekšgalā.

Ar jaunu spēku uzšalc un ilgi nenogurstoši ovācija, kad par svinīgās sēdes goda priekšsēdētāju ievēlēja Josifu Visarionoviču Staļinu.

Biedrs Lācis dod vārdu Vagonu rūpniecības stachanovietim b. Abikam, kurš saka apsveikumu Rīgas uzņēmumu strādnieku vārdā.

Izjustos vārdos viņš runā par mīloto vadoni, skolotāju un tautu draugu biedru J. V. Staļinu.

Republikas zinātnisko darbinieku vārdā runā Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas zinātniskais sekretārs prof. Peive.

— Mūsu zemes zinātnieki pastāvīgi jūt biedra Staļina neatslāstošo gādību un uzmanību. — viņš saka, — Staļina zinātniskās domas spožums apmirdz darba lauzu celu uz komunismu.

Rīgas rūpniecības uzņēmumu-pirmrindnieku vārdā biedru J. V. Staļinu apsveic Elektromašīnu rūpniecības direktors b. Bunins.

Rīgas aprinķa kolchoznieku vārdā runā lauksaimniecības artēla «Padomju Latvija» kolchoznieks b. Āre. — Kolchozu iekārta. — viņš saka, — pāvērsi Latvijas darba zemniekiem ceļu uz laimīgu, turīgu un kultūralu dzīvi. Tikai ar padomju varas, bolševiku partijas, ar gudrā vadona biedra Staļina nemītojo tēvišķo palīdzību piepildījās latviešu zemniecības senlotais sapnis — tā kļuvis par patiesu savas zemes saimnieku. Kolchoznieku paldies lielajam Staļinam!

Pēc tam runā republikas tautas rakstnieks, Staļina premijas laureāts Andrejs Upīts.

Tribinē — Latvijas Arodbiedrību republikaniskās padomes priekšsēdētājs b. Voltmanis. Republikas strādnieku un kalpotāju vārdā viņš dedzīgi apsveic dārgo un mīloto Josifu Visarionoviču Staļinu viņa dzimšanas dienā — no visas sirds novēl viņam labu veselību un ilgu mūžu.

Sirsnīgus, mīlestības pilnus apsveikuma vārdus biedram Staļinam apsvēiku sēdē teica arī: komjaunatnes Rīgas pilsētas komitejas sekretārs b. Ozoliņš, inženieris b. Daugaviete, republikas tautas mākslinieks, Staļina premijas laureāts b. Amtmanis-Briedītis un Rīgas skolotāju vārdā — b. Pukudruva.

Sirsnīgiem aplausiem svinīgās sēdes dalībnieki sagaidīja Baltijas kara apgabala karaspēka daļu delegāciju Varoņīgās Padomju Armijas karavīri, kura ģenlāļa karavadoņa Padomju Savienības Ģenerālisimusa biedra Staļina gudrajā vadībā sagrāvisi hitlerisko ieburcēju un japāņu imperialistu karavārus, dedzīgi apsveic savu mīloto vadoni. No tribīnes skān karavīru zvērests, ka viņi arī turpmāk gatavi izpildīt jebkuru gudrā karavadoņa pavēli, ka viņi arī turpmāk virsīgiļīgi sargās lielos Oktobra iekarojumus, Leņina-Staļina partijas neuzvaramo karogu.

Sveicienus biedram J. V. Staļinam — padomju bērnu labākajam draugam un tēvam — nesā pionieri un skolnieku delegācija.

Lielā pacīlātībā un sajūsmā svinīgās sēdes dalībnieki pieņem apsveikuma vēstuli dižajam tautu vadonim Josifam Visarionovičam Staļinam.

Pēc sēdes notika plašs koncerts, piedaloties Rīgas labākajiem māksliniekiem.

Staļina diena Padomju Latvijā

Biedra Staļina dzimšanas dienas veltīti uzvedumi teatros

Lielos padomju tautas svētkos — biedra Staļina 70. dzimšanas dienu — Padomju Latvijas teātri atzīmēja ar jauniem uzvedumiem. 21. decembrī notika pirmizrāde Dailes teātri. Šeit uzveda V. Višņevska lugu «Neizmirstamais 1919.», kas stāsta par biedru Staļinu kā par karavādoni un politisku darbinieku, kurš vadīja un iedvesmoja interventu un baltvārdus agrāvi, kad tie 1919. gadā mēģināja sagrābt socialistiskās revolūcijas šūpuļi — Pēterpili, Vladimiru Iljiču Leņinu šai izrādē tēloja H. Vazdiķs un Josifu Visarionoviču Staļinu — LPSR nopelniem bagātā skatuves mākslinieks, Staļina premijas laureāts A. Filipsons. Lugu inscenēja PSRS tautas mākslinieks, Staļina premijas laureāts Ed. Smilģis.

Nākamā vakarā pirmizrāde notika Akademiskajā Dramas teātri. Šeit uzveda K. Simonova lugu «Svešā ēna», kas inscenēja LPSR nopelniem bagātā skatuves mākslinieka Z. Katlapa vadībā. 23. decembrī Jaunatnes teātris pirmoreiz parādīja A. Bruštes lugu «Krusttēva Toma būda» (pēc H. Bičerstou romana). Biedra Staļina 70. dzimšanas dienas veltīti bija arī A. Ostrovska lugas «Nebija ne graša, bet pēkšņi trieniņš» iestudējums Krievu dramtas teātri un E. Voiničas romans «Mundurli» dramatisējums Liepājas Dzikāli dramatisķajā teātri.

Izstādes muzejos un bibliotēkās

Sakarā ar visas progresīvās cilvēces lielā vadona biedra Staļina 70. dzimšanas dienu visi republikas muzeji un bibliotēkas sarīkojuši plašas izstādes, kas raksturo J. V. Staļina milzīgo lomu padomju valsts dibināšanā, stāsta par viņu kā par komunistiskās sabiedrības celtnieku.

Tūkstoši republikas darba lauzu apmeklējuši plašās izstādēs Valsts revolūcijas muzejā, Valsts bibliotēkā, Mislina bibliotēkā, Centrālajā vēstures muzejā. Dzīvu atsaucību sabiedrībā guvusi biedra Staļina 70. dzimšanas dienas veltītā Latvijas valsts izdevniecības rīkotā grāmatu izstāde.

Rūpīgi izkārtotu izstādē lielā vadona jubilejas atzīmēšanai sagatavojis Liepājas novada pētniecības muzejs. Šis izstādes materiāli sakārtoti sešās nodaļās, kurās biedru Staļinu redzam revolucionārās strādnieku kustības priekšgalā Aizkaukaziā, Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas laikā, cīņā pret interventiem, mūsu Dzimtenes industrializācijas un kolektivizācijas periodā Lielā Tēviņas kara gados un komunisma celtniecības laikā, kurā dzīvojam pašlaik.

Studentu priekšnesumi lielajos svētkos

Biedra Staļina dzimšanas dienas atceres priekšvakarā plašs svētku sarīkojums notika Alūksnes aprinķa kultūras namā. Pēc PSRS Augstākās Padomes deputāta b. Jurgena referāta ar dziesmām, kā arī latviešu un citu padomju tautu dejām uzstājās Latvijas valsts universitātes studentu mākslinieciskās pašdarbības kolektīva dalībnieki.

Svinīgā sēde valodas un literatūras institūtā

20. decembrī LPSR Zinātņu akadēmijas valodas un literatūras institūtā notika biedra Staļina 70. dzimšanas dienas veltīta atklāta zinātniska sēde. Sēdes dalībnieki noklausījās docenta K. Kraulina referātu «Staļina nozīme padomju literatūras attīstībā», institūta zinātniskās sekretāres S. Sirsones referātu «Staļina tēls latviešu padomju literatūrā», institūta literatūras daļas vadītāja K. Kundzina referātu «Staļina tēls padomju dramaturģijā» un jaunākās zinātniskās līdzstrādnieces M. Saules-Sleines referātu «Staļins par valodu».

Ekonomisko zinātņu darbinieku sanāksme

LPSR Zinātņu akadēmijas ekonomisko institūta kopā ar republikas ekonomisko zinātņu darbiniekiem 21. decembrī bija sarīkojis paplašinātu sēdi, kurā iztirzāja biedra Staļina milzīgos nopelnus PSRS tautas saimniecības varoņības ceļānā. Par J. V. Staļinu kā par ģenlāli zinātnieku tautsaimniecības disciplinās, par J. V. Staļina lomu padomju zemes industrializācijā un kolchozu iekārta celtniecībā referēja ekonomisko zinātņu kandidāts A. Motrovs, ekonomisko zinātņu kandidāts L. Kvasčiks, ekonomisko zinātņu kandidāts K. Graudīns, lauksaimniecības zinātņu kandidāts V. Peremikins u. c.

Bērnu simfoniskā orķestra koncerts

Biedra Staļina dzimšanas dienā, 21. decembrī, savu pirmo koncertu sniedza LPSR Valsts konservatorijas desmitgadīgās muzikālās skolas bērnu simfoniskais orķestris. Dirģenta Dm. Kulkova vadītā ansambļa priekšnesumi apliecināja, ka jauno muziku mākslinieciskā attīstība ievirzīta pareizā gultnē.

Latviešu rakstnieku sveiciens biedram STAĻINAM

LPSR tautas rakstnieka Andreja Upīša uzruna republikaniskajā sanāksmē Operā 21. decembrī

Šodien visa Padomju Savienības brālīgo tautu saime dziļā pateicībā un mīlestībā sveicina savu lielo Vadoni, skolotāju un draugu viņa septiņdesmitajā dzimšanas dienā.

Visu tautu demokratiskie spēki no vistālākajām pasaules malām šodien vērs savus skatienus uz Maskavu, skatīti apliecinādami vārdos un vēl kvēlāk izjūzdam sirdi savu neaprobežoto uzticību un palāvību ģenlālajam karavadonim, tautu atsvabinātājam un biedrotājam, drošajam, nelokāmajam miera sargātājam Josifam Visarionovičam Staļinam.

Kopā ar savu tautu, latviešu padomju rakstnieki gribētu būt starp pirmajiem, kuru sveiciens šodien aizkļū līdz Maskavai, un šajos nedaudzajos sveicinājuma vārdos tomēr pateikt arī to, kā pēc taisni mums ir tik dārgi šī lielā cīņā un darba mūža septiņdesmit gadi.

Mēs gribētu pateikt to, ko mums, vārda māksliniekiem, devuši šie vēsturiskie septiņdesmit gadi, un tad vēl atsevišķi pieminēt to, ko esam īpaši mantojuši mēs, latviešu rakstnieki.

Leņina-Staļina partija ar saviem lielajiem vadoniem priekšgalā vadīdama revolucionāro cīņu bijuši cariskajā Krievijā, atsvabīnādama tautas no patvaldnieciskās despotijas un kapitalisma verdzības, arī vārda mākslu atsvabīnāja no kauna pilnas algdāža kalpiības, Pirmo reizi pasaulē, visā savā pastāvēšanas laikā literatūra kļuva par brīvas socialistiskās darba tautas māksli šī vārda tiešajā un istajā nozīmē.

Biedrs Staļins deva nosaukumu padomju vārda mākslai, tai augstākai pakāpei, līdz kurai pasaules literatūra nokļuvisi savā gadu tūkstošu garajā attīstības gaitā, apzīmēdams to ar spārnoto vārdu — «socialistiskais realisms». Tāpat socialistiskā realisma rakstnieku biedrs Staļins nosauca par «cilvēku dvēseļu inženieriem», atzīdam, viņiem vienu no vissvarīgākajiem, cerījamākajiem un cēlākajiem uzdevumiem socialistiskās dzīves celtniecībā.

Šie biedra Staļina formulējumi apzīmē literatūru, kas, paikdamā nešķobāmi uzticīga jau Leņina norādītajam partijiskās mākslas principam, aptver visu to socialistiskās ekonomiskās un kultūras dzīves plašumu visās nozarēs, ko partija droši un noteikti vada pa valsts un tautas dzīvības interešu gultni. Notēlodams šās dzīves īstenības šodien, padomju socialistiskais realisms ar saviem neizmējamiem mākslas līdzekļiem sekmē šīs dzīves virzīšanos tālāk un augstāk, preti cilvēces sabiedriskās attīstības virsotnei — komunismam.

Socialistiskā realisma rakstnieks, staliniskais dvēseļu inženieris, pāraudzina vecās formācijas cilvēkus padomju garā un audzina jauno paauzi drosmīgu, darbīgu un dzīves priecīgu, spēlīgu pārvarēt visas grūtības un šķēršļus ce-

lā uz lielo, mums visiem pretī spulgojošo mērķi.

Tapis par socialistiskās dzīves un cilvēka virzītāju un vadītāju spēku, padomju socialistiskais realisms aug pats, audzinādams lielu tautu, kas viņu nolikusi socialistiska ceļāja pirmajās rindās. Uzņēmīs un ievienojīs sevī visas klasiskā realisma radītās vērtības un pacēlis tās dižākā spraigumā ar to jauno, nekād vēl nepazīto, ko rada socialistiskās dzīves īstenība savā ikdienas augšupejā, padomju socialistiskais realisms rada darbus itin visās literatūras nozarēs un žanros, no kuriem mūsdienās citu zemju demokratiskie rakstnieki un pašas demokratiskā tautas, jo dienas jo ciešāk apgūdamās lielo brīvības un brālības domu un tieksmes, jo dienas jo ciešāk sakļaudamās ar vareno, Staļina vadīto Padomju Socialistisko Republiku Savienību un izveidodamās to nesaliecamo politisko un kultūras varu, kas cilvēces vēsturi pavērs sen sapatotā un ilgotā jaunā, gaisā laikmetā.

Mūsu, latviešu, padomju rakstniecība sajūt it sevišķi dziļu pateicību biedram Staļinam, bolševiku partijai un lielajai krievu tautai par to, ka tā brīvā padomju zemē ir kļuvusi par brīvas tautas mākslu, kuras augmei nekādās robežas nav novilkas.

Staļina Konstitūcija mūs no cara laikos līdzīgi cītiem nicinātis nomaļes cittautībniekiem ir pacēlusi par līdztiesīgiem pilsoņiem lielajā socialistiskā valstī. Mūsu literatūra, līdzīgi daudz citu padomju tautu literatūrai, ietverdama sevī kopīgo socialistisko saturu un izpauzdama to arvien pilnīgāk izkopjamā nacionālā formā, sniedz savai un visām citām brālju tautām darbus, kādi nebija iespējami, ne domājami buržuāziskajā iekārtā. Socialistiskais realisms ir visu mūsu literatūras līmeni pacēlis tik augsti, ka tur tikušas iespējamas tādas izcilas parādības, kas izpelnījušās visaugstāko balvu — mūsu mīļotā vadona biedra Staļina vārdā nosaukto premiju.

Tikai Staļina Konstitūcijas garantētā brīvā Padomju Republikā varēja rasties tādi ievērojami nacionālās literatūras darbi kā Sudrābkalna patriotiskā dzeja, Grīguļa celtnieciskā luga, Annas Sakses romāns, kas tēlo un ved mūsu socialistisko lauku dzīvi pret kaunu, un Viļa Lāča monumentalā epopeja par to vētras laikmetu, kurā radās Padomju Latvija ar tās vedējiem un nosētinātājiem partijas cilvēkiem un darba tautas uzvaras izcīnītājiem. Un viss tas ir tikai sākums un solījums vēl tālākiem un dižākiem sasniegumiem.

Šis solījums lai pavada mūsu kvēlo sveicinājumu, ilga, skaista, joprojām ražena darba mūža novēlējumu septiņdesmitajā gadadienā lielajam tautu vadonim, pasaules miera un kultūras sargam, mūsu draugam un skolotājam, mīļotajam biedram Staļinam!

Biedram J. V. STAĻINAM

No latviešu padomju rakstnieku sanāksmes

Dārgo Josif Visarionovič!

Jūsu dižā mūža septiņdesmitajā dzimšanas dienā Latvijas padomju rakstnieku saime sūta Jums, padomju tautas lielajam vadonim un skolotājam, literatūras gudrajam audzinātājam un draugam, viskvēlākos sveicienus un laimes novēlējumu.

Latviešu rakstnieki, kopā ar visu tautu atzīmēdami Jūsu septiņdesmito dzimšanas dienu, ir bezgala lepnī un laimīgi, ka viņiem dota iespēja būt par visprogresīvākās literatūras pasaulē līdzradītājiem. Mēs dziļi apzināmies, dārgo biedri Staļin, ka šo laimīgo iespēju mums nodrošināja padomju vara un Jūsu vadītā dižnā bolševiku partija.

Jūsu gudrie un skaidrie norādījumi, kas tik vareni izpaužas grandiozajos pēckara celtniecības plānos un kas mūsu priekšā pārveido dzīvi arvien plašāku un gaisāku, iedvesmo un vada visu mūsu daiļradi.

Pateicoties bolševiku partijas un Jūsu nemītojamam rūpēm par latviešu nacionālās literatūras un mākslas uzplaukumu, mūsu literatūrā pavērsās jauni, agrāk nekad neiedomājami apvēršņi. Valstī, kurā valda Jūsu taisnīgais Likums, dārgo biedri Staļin, visām tautām piešķirts vislielākās iespējas brīvi veidot savu dzīvi, savu zinātņu, literatūru un mākslu, tā lielā laime, par ko miljoniem lauzu kapitalistiskajā pasaulē vēl tikai cīnās. Par šo laimi latviešu rakstnieki līdz ar tautu izjūt pret Jums, dārgo Josif Visarionovič, vislielāko un dziļāko pateicību.

Savā vēsturiskajā runā 1944. gada 6. novembrī Jūs, biedri Staļin, teicāt, ka «padomju patriotiskā harmoniskā apvienošanās tautu nacionālās tradīcijas un visu Padomju Savienības darba lauzu kopīgās dzīvības intereses». Sos Jūsu vārdus mēs esam dziļi iegaumējuši.

Latviešu rakstnieki ar visām savām zināšanām un talantu neatlaidīgi un dedzīgi cenšas attēlot pilnvērtīgos mākslas

darbos pašizliedzīgos komunistiskās sabiedrības cēlājus, stiprināt padomju patriotismu un tautu sadraudzības jūtas latviešu tautā. Apzināmies Jūsu vārdu lielo patiesīgumu, ka rakstnieki ir cilvēku dvēseļu inženieri, latviešu rakstnieki savā daiļradē arvien pilnvērtīgākos tēlos rāda darba varonus, kas lauz vecās normas un ar savu kvēli aizrauj sev līdz simtiem tūkstošiem biedru, rāda uzvarējušajos kolchozu laukos cīņu starp veco un jauno un palīdz darba laudim veikt visu to, ko viņi svēti apsolījuši Jums, dārgo biedri Staļin.

Paturēdami prātā partijas Centrālās Komitejas vēsturiskos lēmumus un Jūsu tālredzīgos skaidros formulējumus literatūras un mākslas jautājumos, latviešu rakstnieki radijuši virkni idejiski māksliniecisku sacerējumu, kas attēlo staliniskā laikmeta diženumu un padomju lauzu — komunisma cēlāju augstās morālās īpašības. Šie darbi, ko iedvesmojušas Leņina-Staļina partijas cīdenās komunisma idejas, atzīmē ar mūsu Dzimtenes augstāko balvu — Staļina premijām.

Dārgo Josif Visarionovič!

Ar sirsnīgu pacīlātību atzīmēdama Jūsu septiņdesmito dzimšanas dienu, latviešu rakstnieku saime pilnām apziņās to atbildīgo uzdevumu, kādu Jūs esat uzticējis padomju literatūrai. Latviešu rakstnieki no visas sirds solās Jums, biedri Staļin, ar zinātņu un dedzīgi kalpot savai tautai, mācīties no lielās krievu un citu padomju tautu saimniekiem literatūrā, savā daiļradē vadīties no vienīgā cēla zvaigznes — marksisma-leninisma, vienmēr paturēdami vērā mūsu mīļās Padomju Dzimtenes laimi.

Ilgu mūža gadus un veselību mūsu dārgajam tēvam un draugam Josifam Visarionovičam!

Lai dzīvo padomju tautas un visas progresīvās cilvēces ģenlālis vadonis biedrs Staļins!

STAĻINAM SLAVA!

Latviešu dzejnieki Staļinam

Varena prieka, pacilātības un patēlības vilnis atkal pārslāpjis Padomju zemi, atbalsojoties visā zemeslodes plašumā, visu tautu darba cilvēku sirdīs. Staļina diena! Šai dienā pirms septiņdesmit gadiem pasaulē nāca cilvēks, kura domas un darbi aplaimoja visus apspiestos un pazemotos. No visām malām, visās valodās dzirdam atskanām slavinājuma vārdus. Viņš, kura vārds citu zemju vienkāršajiem laudim ir rītdienas karogs, un nākotnes cerība, mums ir jau piepildījies īstenība un šodienas laime. Mēs dzīvojam Staļina laikmetā, Staļina zemē. Staļins ir ar mums ikkatrā mūsu pasākumā un solī, un mēs dzījam uz ticībā vēlreiz un vēlreiz aizvien skaļāk un izjustāk atkārtojam: mēs esam ar tevi, biedri Staļin! Šai brīvo padomju tautu kopīgā sabalsojumā lielajā svētku dienā bija sadzirdama latviska valoda. Dzejnieki un rakstnieki skaistos vārdos izteica savilnojumus un prieku, kas mājā tautas sirdī.

Par godu lielajai svētku dienai nācis klajā arī dzeju krājums «Staļina diena».

Krāšni izdotajā krājumā sakopots viss labākais, ko latviešu dzejnieki pateikuši par Staļinu, paužot visas latviešu tautas domas un jūtas. «Labākie vārdi šai dienā mums krāti», — saka Fr. Rokpelnis. Tie ir vienkārši un skaisti, jo nāk no pateicīgas sirds. Tie ir patiesi vārdi, ko dzejoj «Staļinam» pasaka Jānis Sudrabkalns:

Tu dzimteni un brīvību mums devi...

un kādā citā dzejā cits dzejnieks vēl tālāk papildina šo domu:

Ar tevi sākās jauna dzīve mums.
(M. Rudzītis. «Staļinam»)

Un mūsu gara acu priekšā atdzimst tuvāka un tālāka pagātne, kad savā zemē mums nebija mājas, kad bijām nicināti un vajāti. Arvīds Grigulis vienā pantā atdzīvinā veselu laikmetu, veselus gadu simtus, kad katru vakaru saule drūmi grimta jūrā, lēni vilkās tautas sūrā darba diena, norisā daudzās cīnās, kurās gāja vīri un dēli, bet garos novakaros iropojami turpināja žēli plūst skumjas drosmas...

Viss kļuva citāds, kad pār Latvijas zemi uzleca Staļina saule. Jānis Sudrabkalns saka: brīvā rosmē sāka dzīt gadsimtu rētas. Piepildījās tas, ko bija iecerējis Rainis, un droši un pašnāvīgi varam iet uz brīvu cilvēci, uz komunistisko rītdienu.

Mūsu tēvi un vectēvi izturēja visus vēstures pārbaudījumus, vienmēr paturēdami prātā kādu tālu nākotnes cerību, dzīlī sirdī saglabājot brīvības un taisnības ilgas. To piepildīšanai bija vajadzīga simtgadu pacietība un daudz paaudžu upuri. Kas zina, cik ilgi mums būtu bijis jāklīmst vācu fašisma naktī, ja šai grūtājā brīdī ar mums nebūtu Padomju Savienības un Staļina. Lielās nelaimes pirmajās dienās atsk-

* «Staļina diena». Latviešu dzejnieki Staļinam. Latvijas valsts izdevniecība, Rīga, 1949.

nēja Staļina tēraudcietā balss un cilvēki gandrīz fiziski sajūta, kā baigums, kas bija pārņemis prātu, sadrūp gabalos un izirst. Viņš ielika mums rokās cīnās karogu, mācīja neizsami, būt stipriem, atsiņāt visas liekās un nevajadzīgās domas, daturot prātā tikai vienu — domu par uzvaru. Staļina vārdi atmodināja latviešos Lāčplēša garu, kas radīja neskaitāmus varonus ar vienām alkām: «Ik cīnīnā naidnieku sist, lai atkal šeit, Staļina zemē, miers — cilvēces laime var nākt» (A. Grigulis). Latviešu strēlnieki, aizstāvojot Maskavu vai cīnoties par nelielas sādžas atbrīvošanu, bija pārliecināti un ticēja, ka tie, kas iet pa Staļina ceļu, uzvarēs, uzveiks tumsu un atdos dienu un nakti gaismu.

Un slavu dziesmas, slavu gaviles Tev, Staļin, mūžam teiks!
(M. Rudzītis)

Slavas dziesmas un gaviles, kas atskanēja lielās izvaras un atbrīvošanas dienās, arvien aug un vilno kā sabanoga prieka jūra. Tie patiešām ir labākie vārdi, ko lielajai svētku dienai sakrājuši dzejnieki. Staļins ir mūsu gaišums un saule, saka A. Balodis, kas mūžam nenoriet. Viņš ved mūs pa rīta ausmas ceļu, kas ietiecas komunisma avonīrānos, ar viņa gādību esam kļuvuši par tautu, kas zaro spēkā kā visas vētras izturējis ozols. Pa viņa ceļu ejam atvērti pašas laimes vārtus.

Sodien
Mīļoto Staļin,
Draugs mūsu dārgais,
Lai me un prieka mums pārpilna sirds.
(Fr. Rokpelnis)

Par to, ka brīvi un droši varam celt savu dzīvi.

Par vilcieniem, kas steidzas šurp pie mums, vedot līdz bagātu kravu: ogles un tēraudu, augļu un kokvilnu.

Par fabrikām, kas gatavo elektrovilcienus un turbinas, radioaparatus un audumus, arklus un papīru.

Par zemi, kas, atdota tās īstajam saimniekam, audzē bagātās ražas.

Par drosmīgiem domu lidojumiem, kas purvus pārvērš tīrumos un tukšnešus — ziedošās plavās.

Strādnieki un kolchozu tīrumu kopēji, skolnieki un zinātnes vīri pateicās Staļinam, jo ikkatra sirdī, kā mirdzošs rīts, ir ienākusi viņa lielā mīlestība. Tas ir visas latviešu tautas solījums vadona priekšā, kas izskan Valijas Brutānes dzejolī «Staļinam»:

Kad uzlūkojam ūtmetni mēs tavu
Un šķiet, ka tai tu preti raugies pats,
Tad solāmies ar visu dzīvi savu
Celt dzimts zemes varenību, slavu,
Lai, gaiši mirdzot, ietver mūs tavš skats.

Un, cildinot Staļinu, izsakot viņam pateicīgās tautas solījumu un novēlējumu, dzejnieki ar mīlestību piemin nelielo Gori pilsētīnu, kur pagājuši viņa bērnišas gadī, piemin māti, kas viņam devusi dzīvību — par prieku un laimi tautām un laikmetiem.

stacijas sienas ierunājas radio skalrunis. Kāda tāla balss paziņo:

— Uzmanību, uzmanību, runā Maskava...

— Pagaidiet, — saka Lindiņš, — Noklausīsimies, kas notiek frontēs.

Mēs apstājamies, pacejam galvas, Vēl daži nostājas mums blakus.

— Uzmanību, uzmanību, runā Maskava, — atkārto skaļruni. — «Pulksten sešos klausieties valdības ziņojumu.»

... valdības ziņojumu... — Šie vārdi aizlido pāri platformai, iekustina cilvēkus. Cits pēc cita viņi ceļas kājās un, pakēruši savas somas, nāk tuvāk. Bet skaļrunis nemitīgi atkārto vienu un to pašu: pulksten sešos klausieties valdības ziņojumu... Sāk pulcēties karavīri no sava ešelona. Grupām nāk cilvēki no citiem vilcieniem, Atveras stacijas durvis un izlaid uz platformas lielu pūli.

... pulksten sešos...

— Klusāk, klusāk! — jau iepriekš brīdina viens otru. Uzmanība sapsprindzinās, ķermenis pats no sevis izstiepjas, it kā gribētu piekļauties pie paša skaļruņa, lai nevienu skaņu nepalaistu garām. Un tad...

— «Pie mikroфона Valsts Aizsardzības Komitejas priekšsēdētājs biedrs Staļins».

Vienā mirklī kļusums pārklāj visu platformu. Pat mazāko troksnīti, kas vēl traucēja klausīties, aizskalo projām šie kļusums. Sasprindzināts, tūkstotī cilvēku aizturētu eļņu pilns kļusums, kurā skan tikai viena cilvēka mierīgā balss:

— «Biedri! Pilsoni! Brāļi un māsas! Mūsu armijas un flotes karavīri!»

Pie jums es griežos, manī draugi!»

Šie vārdi ir teikti tik vienkārši un sirsnīgi, ka var pat fiziski sajūst, it kā kāds uzliktu uz pleca draudzīgu roku. Tie apskauj tūkstotiem cilvēku, laukus un mežus, piisētas un sādžas, aiz-

STAĻINA TĒLS

LATVIEŠU PADOMJU FOLKLORĀ

ALMA ANCELĀNE,

jaunākā zinātniskā līdzstrādniece

Varena ir padomju dzīves īstenība, ko veido cildenais padomju cilvēks. Šī dzīve un cilvēki ir ietverti padomju rakstnieku un dzejnieku darbos, — tā skan dziesmās, par to runā stāstos; tā atspoguļojas arī latviešu padomju folklorā. Padomju dzīves celtniecības darbā izaudzis un izveidojies jauna tipa cilvēks — padomju pilsonis. Padomju tautu ģenialā vadona biedra Staļina un komunistiskās partijas vadībā tas kļuvis apzinīgs savas dzīves un savas zemes likteņu veidotājs — bezbailīgs savas Dzimtenes aizstāvis kara laikā un varonīgs dzīves cēlējs mierīgās socialistiskās celtniecības laikmetā. Padomju tautas ļabi izprot to, ka, vienīgi pateicoties boļševiku partijai un biedram Staļinam, viņas ir kļuvušas tās, kas pašlaik — cilvēces lepnums un cerība. Un šī izpratne rod atspoguļojumu padomju folklorā, taj skaitā arī latviešu padomju folklorā.

Staļina vārdi — zelta vārdi;
Staļina padoms — vislabākais padoms, —

tā latviešu padomju sakāmvārdos novērtēta biedra Staļina vārdu lielā nozīme.

Lielajā Tēvijas karā padomju tautu cīnītāji gāja kaujās, nesdami sirdīs biedra Staļina tēlu un kvēlu Dzimtenes mīlestību. Biedrs Staļins un Partija bija izturības un spēka avoti visu dažādo padomju tautu karotājiem. Lielā Tēvijas kara dienās biedrs Staļins iedvesmoja padomju ļaudis uz cīņu pret vācu fašistiskajiem iebrucējiem un palīdzēja izauzt leģendariem kauju varoņiem, kas vienmēr būs dzīvi padomju tautu atmiņā; par tiem stāsta arī latviešu padomju folklorā. Mīlestību uz Dzimteni un biedru Staļinu pauž ieraksti padomju karavīru un partizanu dziesmu kladēs. Visi šie ieraksti liecina par padomju cilvēka nesalauzamo spēku, lepnumu un cīnās degsmi:

Sev mīlža spēku krāj,
Ar sirdi kvēlu ej
Par Savienību dārgo,
Par slavu Dzimtenei —

rakstīts partizanes Lidijas Samoilovas (dzimusi un augusi Rēzeknes apri. Matlās pārt.) dziesmū burtiņā. Biedra Staļina tēls ir katra partizana sirdī, tas palīdz pārvarēt visus grūtumus un veikt savu pienākumu.

Šī partizane — Latgales meitene, komjauniete, kā tūkstoši citu cīnītāju, tikko pēc vidusskolas beigšanas jau pirmajās kara dienās brīvprātīgi iestājusies Sarkanās Armijas rindās. Ar katru cīnās dienu kvēlāka kļūst viņas mīlestība uz Dzimteni, uz padomju tautu vadoni biedru Staļinu, ar katru dienu dziļāks kļūst viņas naidis pret ienaidnieku To liecina viņas vēstules un citi ieraksti dziesmū burtiņā. Svinīgi izskan partizanu

sniedzas līdz tāltālām nomalēm, apver visu plašo zemi.

... 22. jūnijā iesāktās hitleriskās Vācijas nodevigais kara uzbrukums mūsu Dzimtenei — turpinās... Hitlera karaspēkam izdevies sagrābt Lietuvu, ievērojamu daļu Latvijas, Baltkrievijas rietumu daļu un daļu rietumu Ukrainas.

Staļins nekā neslēpj. Vīrišķīgi un atklāti viņš runā ar tautu, atsedz visu stāvokļa grūtumu. Mēs klausāmies viņa vārdos, mēs kāri uzveram katru skaņu. Staļins runā par Sarkanās Armijas neveiksmju iemesliem kara pirmajā posmā, dziļi un izsmeltoši analizē valsts un armijas stāvokli. Viņš izvirza svarīgākos jautājumus un tūlīt atbild uz tiem. Nepārvarama, dzelzīna loģika jūtama katrā teikumā. Mēs aizmirstam visu, ir to, kur mēs atrodamies, ir to, kas notiek apkārt. Mums eksistē vienīgi Staļina vārdi, viņa domas, viņa norādījumi.

— «Kas vajadzīgs, lai likvidētu briesmas, kas draud mūsu Dzimtenei, un kas darāms, lai satriektu ienaidnieku?»

Staļins pasaka, kas darāms, tā, it kā dotu katram kaujas uzdevumu. Aizstāvēt katru Padomju zemes pēdu, cīnīties līdz pēdējam asins pilienam. Organizēt vispusīgu palīdzību Sarkanajai Armijai, nostiprināt Sarkanās Armijas aizmuguri. Nesaudzīgi cīnīties ar visādiem aizmugures dezorganizētājiem. Ienaidnieka aizmugurē jādibina partizanu nodalās. Vadona vārdi kā kaujas karogs pland vīrs mūsu galvām, tie mobilizē nesaudzīgaj cīņai pret nīsto ienaidnieku, tie apvieno visu tautu vienā lielā, saliedētā karavīru pulkā.

— «Karu ar fašistisko Vāciju nevar uzskatīt par parastu karu. Tas ir ne tikai karš starp divām armijām. Līdz ar to tas ir visās padomju tautas lielais karš pret vācu fašistisko karaspēku...»

dziesmā ietvertais solījums biedram Staļinam: «Mēs drīzāk mīrsim, nekā kritīsim ceļos, bet drīzāk uzvarēsim nekā mīrsim!» Lūk, ar tādu pārliecību un ticību uzvarai, kam preti veda biedrs Staļins, partizani un visi cīnītāji varonīgi veica savus uzdevumus.

Pēc kara straujās socialistiskās celtniecības laikmetā biedrs Staļins latviešu folklorā ietverts kā atbrīvotājs no ekspluatācijas un kā ceļa rādītājs uz laimīgu nākotni. To tauta izteic savās dziesmās un citos folkloras sacerējumos. Šais dziesmās saskatām padomju cilvēku, kas vairs nav tikai ikdienas darba veicējs, bet kas izprot arī socialistiskās un ekonomiskās dzīves attīstības likumus, seko politiskajiem notikumiem un stāv nomodā par savas zemes likteni.

Pateicība biedram Staļinam par laimīgu un brīvu dzīvi izskan dziesmās par Staļina Konstitūciju, kas pavērusi ceļu jaunai dzīvei:

Gāja gadi, gāja mūži
Kunga darbā vergojot;
Staļins Konstitūciju mums devis,
Nu var brīvi uzelpot,
Jaunu dzīvi veidojot.
(Uzrakstīta Cēsu apri.)

Staļina Konstitūcija likumdošanas ceļā nostiprina socialistiskās iekārtas uzvaru mūsu zemē, tā nostiprina pamatus socialistiskās saimniecības sistēmai; līdz ar to pār zemi šķiet uzlektu brīves saule:

Ar Konstitūciju, ko devis Staļins,
Mums, darba tautas cilvēkiem,
Ir uzlēkusi brīves saule,
Kas mirdz pār mūsu likteņiem.
(No Ventpils apri.)

Par Staļina Konstitūciju savās dziesmās un nostāstos izteikušies gan jaunās, gan vecās paaudzes pārstāvji pilsētās un lauku kolchozos. Ar šo Konstitūciju biedrs Staļins pavēris ceļu jauniem darba panākumiem. Kā likumdevējs biedrs Staļins parādīts taisnīgs, kam rūp visas tautas labklājība; par to dzied un stāsta kolchoznieki Aizkrauklē: «Kā Staļins likumus devis. Kad Maskavā bijusi likumdošana, tad ļaudis saaicināti uz Maskavu, uz Kremli. Pats Staļins jaunus likumus, pa punktiem lasījis priekšā un jautājis, vai der.

Staļina Konstitūcijas daži panti latviešu darba ļaudim jau kļuvuši tik pazīstami, ka tie it kā jau folklorizējušies un tos kā sakāmvārdus lieto ikdienas darba dzīvē, piemēram:

Padomju iekārtā darbu taisnīgi atalgo;
Katram jāstrādā pēc viņa spējām;
Atalgojumu katrs saņem pēc sava darba un tml.

Staļina Konstitūcijā apstiprinājumu radusi arī lauku kolektīviza-

cija. Tā plaši atbalsojoties citu padomju tautu folklorā un samērā plašu atspoguļojumu kolchozu dzīvē jau guvusi arī latviešu padomju folklorā. Viensētas dzīves šaurumā ieslēgtais cilvēks jau aiziet pagātnē, tā vietā folklorā saskatāms kolektīvās saimniecības loceklis, kas aiz vecās dzīves sliekšņa atstājis arī vecās paražas un aizspriedumus. Viņš izprot jaunās dzīves priekšrocības un atzīst tās Biedrs Staļins kolchoznieku dziesmās parādīts kā kolektīvās saimniecības iekārtas, kolektīvā darba iespējas radītājs. Vienkārši un sirsnīgi tauta pat to viņam izsaka savu pateicību:

Paldies teicu Staļinam
Par gudro padomiņu:
Kopā iet, kopā celt,
Kopā darbu padarīt!

Patī socialistiskās dzīves tiešāmība, pierāda un apstiprina eiamā ceļa pareizību, pa kuru ar drošu roku un ģenialitāti ved padomju tautu biedrs Staļins un Lenina-Staļina partija:

Kūlējiņi, kolchoznieki,
Pilnas klētis piebēruši;
Viena vārdu atceras:
Staļin' tēvam pateicas.

Latviešu darba tauta izjūt padomju tautu vadoni kā savu labāko draugu, kā gādīgu tēvu, kam savās īsajās bērīnādās zīno par darba sasniegumiem. Šis dziesmas skan mūsu kolchozos.

Strādājot roku rokā brālīgajā padomju republiku saimē, latviešu darba tauta izjūt sevi par šī lielā kolektīva līdztiesīgu locekli. Biedra Staļina ģenialajā vadībā visas mūsu plašās zemes tautas apvienotas kopīgā darbīgā saimē, kam dota iespēja mierīgā darbā celt savu dzīvi. Mierīgs un varens biedra Staļina tēls — padomju zemju vienotājs un miera sargs, parādās arī latviešu padomju folklorā:

Liela zeme, plaši lauki,
Nevar vārdus saklausīt,
Nevar tautas saskatīt;
Staļins visas apvienojis,
Miera zemē pārveidojis.
(No Ķemeru apkārtnes)

Latviešu padomju folklorā, levītais biedra Staļina tēls ir latviešu darba tautas pateicības un atzinības siltuma apstarots. Viņš ir padomju tautu vadonis — taisnīgs un drošs, iedvesmotājs darbā un cīņās. Varonīgais padomju cilvēks, gan kara apstākļos — cīnās frontē un aizmugurē, gan arī miera apstākļos — socialistiskās celtniecības darbā, izaudzis un kļuvis liels, sekojams biedra Staļina gribai un gudrajai vadībai. Latviešu darba cilvēks viņā saskata savas tautas dzīves vadītāju un izjūt lepnumu būt par padomju republiku brālīgās saimes locekli.

dzēt — atkal ierunājas Lindiņš. — Tomēr jācer uz labāko. Nevar taču būt, ka tie vācīši tiešām ir neuzverami.

Vilcienis palēnina gaitu. Ūdris, piekēries ar labo roku pie durvīm, izbāz galvu un lūkojas, kas notiek.

— Stacija. — pēc britiņa viņš paziņo. — Paliela stacija, Tīrgus arī ir.

Lokomotīves eļsas pamazām aprīms, riteņi atkal piesalst pie slieķēm. Noguruši, negulējuši mēs virinām vagona durvis un kāpjām laukā — lai ieloptu svaigū gaisu un atspirdzinātos. Pāri zemei cēlās blāvi zilgana dzidra debess. Visapkārt — slieķes un slieķes, zaļu un sarkanu vagonu rindas.

Mēs ejam pāri slieķēm uz stacijas pusi. Jāņemam karstā ūdens. Jānomazgājas. Jāpadzer tēja.

Priekšgalā platiem soliēm, svīļpods, soļo Kārlis Lindiņš. Viņš vīcina ar rokām tā, ka tējkanna grab vien.

— Bo-lo-go-je... — viņš skaļi ourto stacijas nosaukumu.

Uz perona pie lielās, sarkanās stacijas ēkas sēž un guļ daudz cilvēku — ar mašiem, cēla somām, koferiem. Visa zeme it kā izkustējusies no vietas. Visi kaut kur brauc. Visiem plecos cēla somas. No tuvākā ešelona uz stacijas pusi nēk grupa sarkanarmiešu jaunos, laikam tikko kā izsniegtos šieļos.

— Uz fronti? — vaicā kāds, kad kareivji ir jau uz perona.

— Nē, uz kurvietni sauloties. — atbild viens no kareivjiem. Citi smēj. Kādēļ jautāt, vai arī tā jau nav zināms, kurp viņi brauc?

Bet mēs — kurp mēs braucam, un kā mums jūsties šajā drūzmā?

Stāvam rindā pēc karstā ūdens. Piepildām savus traukus un atkal visi kopā eiam atpakaļ — pāri peronam. Vīrs galvām kaut kur pie

zinām savu vietu kopējā ierindā. Gribas tūlīt kaut ko iesēkt. Lai ātrāk izpildītu Staļina aicinājumu.

Klusēdami sakāpjām sarkanajā preču vagonā ar baltiem burtiem uz sienas: «Remonts». Iekšā bija palikuši tikai Zenta un Elvira ar saviem putsiņiem. Elvira vienu no viņiem tur klēpi un kaut ko stāsta. Ieklausos — tā ir tā pati nebedzāmā pasaka.

... Pēc trim gadiem dēli atgriezās mājā. Tēvs bija galim novārdzis un gulēja uz slimības gultas. Ieraudzījies dēļos, viņš tūlīt teica vecākajam: «Nu, rādi, kādu laimi tu atnesi dzimtajā sētā, un stāsti, ko darīji pa šiem gadiem.» Un vecākais dēls tad izvēlā no azotes maisiņu, pilnu ar zelta dālderiem, un parādīja to tēvam...

Jā, tagad arī mēs zinām — mēs atgriezīsimies dzimtajā sētā, noteikti atgriezīsimies, un atnesīsim taj istu laimi — nevīs zelta dālderus. Un bērns, kas dus Elvīras rokās — redzēs laimīgu dzīvi. Mums priekšā ir liela dzīve, kurai pretim eiam cūri smagai kaujai. Sirds nepacietīgi klausvē krūtīs. Doma nomāina domu. Gribas dzīvot un cīnīties.

Roberts Ūdris, atspiedies pret vagona durvīm, dūngo kādu dziesmu. Šī dziesma izgājuši cauri pirmajam paaules karam, cauri pilsoņu kara frontēm, izlauzusies caur gadu desmitiem. Kur viņš, Roberts Ūdris, dzirdējis šo latviešu sarkano strēlnieku dziesmiņu, un kāpēc viņš tieši to dzied?

Vagonš sakustas. Atkal sāk klābēt riteņi. Mēs braucam tālāk, lai katrs iepemtu savu vietu cīnītāju rindās.

Bet mums šķiet, ka mēs vēl joprojām stāvam pie skaļruņa un klausāmies Staļina vārdus. Tie skan pāri visai zemei, ceļ kaujai miljonus cilvēku, iedvē katrā spēku — cīnīties un uzvarēt.

Jā, tagad katram no mums priekšā skaidrs ceļš — cīnās ceļš, kas ved uz uzvaru.

Visas pasaules tautas daudzina lielo STALINU

Mijotā Staļina 70. dzimšanas dienas svinīgā atzīmēšana pārvērtās par visas progresīvās cilvēces svētkiem. Visās pasaules mālās, kur vien brīvībai un mieram pūkst cilvēku sirdīs, sumināja un sveica lielo tautu vadoni un skolotāju.

Jau ilgi pirms 21. decembra tautas demokrātijas valstīs un citās zemēs darba laudis sāka gatavoties izcilajai svētku dienai. Tūkstošiem strādnieku demokrātiskajās valstīs stājās staliniskajās sardzēs, apņēmās izpildīt rekorda saistības, lai ar darba vēltēm sagaidītu 21. decembri. Bet vēl agrāk par viņiem izcili meistari, amatnieki, mākslinieki sāka cītīgi gatavot retas un skaistas dāvanas. Dzejnieki rakstīja apgarotā vārsmas, publicisti dedzīgus rakstus, komponisti vēltēja savus labākos skandarbības cilvēces lielākajam ģenijam. Kā varena kantate miljonu cilvēku darbs un domas skanēja uz Maskavu. Telegramas, vēstules, vēstījumi, vēltis, dāvanas, solījumi, zvērestī, suminājuma un mīlestības vārdi un nesavtīga darba augļi — viss bija vēltis lielajam Staļinam.

Ungaru pionieri dāvāja viņam karogu — 1848. gada revolucionāro cīņu relikviju. Ķīnas sievietes atsūtīja greznu saulsargu ar zīdā izšūtiem skatiem no nesēnām atbrīvošanas kaujām. Mao Cze-duns — savu fotogrāfiju ar personīgu uzrakstu «Mūsu vadonim biedram Staļinam». Albāņu zemnieki — tautas svētumu; lodes caururbtu VK(b)P vēstures 15. kursa partizanu izdevumu, kuru pie savām krūtīm glabājis kāds kritušais partizans. Indijas strādnieki — zelta sirpi un āmuru. Neliela nēģeru cilts atsūtīja biedram Staļinam koka stabiņu ar ierakstu: «Lai šī mazā lietņa atgādinā Jums, mūsu dārgais tēvs un skolotāj,

ka arī mūsu tauta, tāpat kā visas apspiestās tautas, Jūs mīl».

Starp dāvanām — amatnieku meistardarbi, mākslinieku gleznas, mašīnu modeļi, reti audumi. Kāda franču sieviete atsūtīja biedram Staļinam pašu dārgāko — okupācijas laikā vācu fašistu noslepkavotās meitas cepurīti.

Šim neskaitāmām lielām un mazām un bezgala dažādām dāvanām ir kaut kas kopīgs — patē svarīgākais un zīmīgākais: tās visas pauž neapkrāstāmas mīlestības jūtas, kādas, donājot par Staļinu, izjūt visas pasaules darba laudis.

Kā lielām svētkiem Staļina dzimšanas dienai posās simtiem miljonu vienkāršu, godīgu cilvēku, kā laimes un prieka dienu to atzīmēja visā pasaulē. Mitiņi un svētku sapulces notikušas visās zemēs. Daudzās valstīs un pilsētās atklātas J. V. Staļina dzīves un darbības vēstības izstādes. Lielā vadona vārdā pārdēvētas pilsētas, ielas, laukumi, stacijas, J. V. Staļina vārdā nosaukta Bulgārijas lielākā osta, Berlīnes skaitstākā aleja, Ulan Batoras galvenā iela, Sofijas universitāte. Tāpat kalnu augstākā virsotne...

Itālijas darba laudis uz biedra Staļina dzimšanas dienu saņēma kā dāvanu J. V. Staļina Rakstu pirmo sējumu itāļu valodā. Vācijas darba rūķi — to pašu vācu valodā, Ķīnā iznāca biedra Staļina slavenais darbs «Par revolūcijas perspektīvu Ķīnā».

Svētku mītiņiem un demonstrācijām daudzās vietās sekoja tautas svētki, ugunošana, iluminācijas, Lāpu ugunis mirdzēja mazā Tirona un orientāliskā Beirutā, skaistule Budapešta un tālā Pchenjana.

16.767.680 cilvēku parakstījuši korejiešu apsvēikumu biedram Staļinam 2 miljoni parakstu, ir zem vācu jauniešu vēstules lielajam tautu vadonim. Simtiem tūkstošu parakstu satur zelta

grāmatas, kas atsūtītas uz Maskavu no Francijas, Itālijas, Indijas...

Biedra Staļina dzimšanas dienu plaši atzīmēja arī Amerikas kontinentā. Tūkstošiem progresīvu amerikāņu piedalījās amerikāņu un padomju draudzības padomes organizētajā speciālajā sesijā. Visās lielākajās ASV pilsētās notika svētku sapulces un mītiņi. Kanādas progresīvā sabiedrība biedra Staļina dzimšanas dienu atzīmēja ar lozungu «Staļins ir Kanādai uzticams draugs un labs kaimiņš». Kubā, Venecuēlā, Meksikā, Argentīnā un citās Latīņamerikas republikās notika masu mītiņi, iznāca žurnālu un avīžu specializdevumi, kas vēltīti biedram Staļinam. Pat Brazīlijā, par spīti aizliegumiem un policijas teroram, visās pilsētās svinīgi atzīmēja lielo tautu vadona 70. dzimšanas dienu. «Brazīlijas tauta, — norādā progresīvā prese — smelas garīgu spēku Staļina revolucionarajā ģenijā».

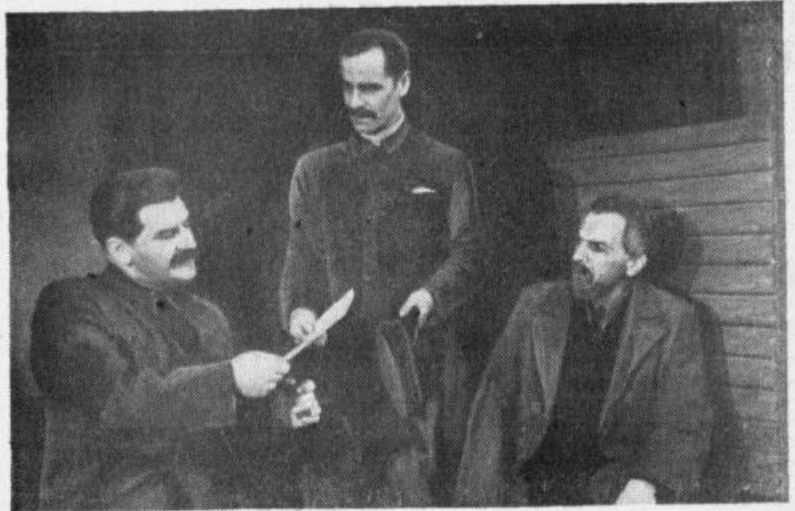
Tā šajā dienā sasuācās zemes un kontinenti, un visā pasaulē no Buenosairesas līdz Trondheimam un no Otavas līdz Manīlaj vienkāršās Cilvēks slavēta un teica tā vadona un ģenija vārdus, kas ir brīvības, miera un laimes karogs visai progresīvajai cilvēcei.

Vēstules lielajam vadonim rakstītas dažādās valodās. Dažādās valodās viņš sumināts un teikts liels un slavens. Visās valodās ir vārds, kas ikvienam skan dārgs, tuvs un pazīstams kā mātes valodā. Šis vārds ir Staļins.

21. decembrī mēs, padomju cilvēki, stiprāk nekā jebkad agrāk izjutām mūsu draugu vareno skaitu un spēku. Mēs redzējam, ka mūsu svētki ir visu godīgu un drosmīgu cilvēku svētki, ir visu vienkāršo cilvēku svētki, kuriem dārga brīvība un laime, kas apmirdz mūsu tautu un kas izcīnīta lielā Staļina vadībā.

M. Vinters

Svētku izrādes Rīgas teātros

Skats no Vs. Viņņevska lugas «Neaizmirstamais 1919.» uzveduma Dailes teātri. J. V. Staļina lomā — A. Filipsons, pufliviešu Ivančenko un Potapova lomās — V. Bērziņš un E. Mačs.

Skats no K. Simonova lugas «Svētā ēna» uzveduma Akadēmiskajā Dramas teātri. Atklā: J. Osis (Mākslejs), A. Kūntis (Oiga Trubņikova), V. Vārna (Jeļena Trubņikova) un A. Amānīš-Briedītis (Trubņikovs), J. Krieviņa uzp.

„Sarkanā magone“

ELZA SILIŅA

Latvijas PSR Valsts Operas un baleta teātris var pamatoti lepotos ar jaunu vērtīgu sasniegumu — baleta «Sarkanā magone» iestudējumu.

Staļina premitas laureata, PSRS tautas māksliniece R. Gliera baletu «Sarkanā magone» (M. Kurīko librets) pirmoreiz uzveda Maskavā 1927. g. baletmeistara V. Tichomirova un L. Laščina choreogrāfijā. Libretu pēc tam nedaudz izmainījis baletmeistars A. Jermolajevs, padarot to loģiskāku un vēlai dzīvei piemērotāku. Šādā veidā to redzām arī baletmeistares H. Tangļevas-Birznieces uzvedumā.

Padomju baleta vēsturē «Sarkanajai magonei» ir izcila nozīme. Kā idejas, tā arī muzikas un choreogrāfijas ziņā tas ir pirmais padomju balets, kurā ar klasiskās dejas līdzekļiem atrisināta reāla drama, aktuāla politiska tema. Baletā attēlota kiniešu darba ļaunu cīņa pret ārzemju imperialistiem un savas zemes buržuāziju. Šo cīņu iedvesmo baletā parādīto padomju cilvēku cildenais paraugs. Atsegti arī kiniešu sievietes beztiesīgais stāvoklis un parādīta tās atmoda jaunai, brīvai dzīvei. Tās ir galvenās idejas, kas viļņos cauri visiem «Sarkanajā magonē» tēlotājiem notikumiem.

Komponista R. Gliera partitūra ir spēcīga un daļskanīga. Izmantota ķīniešu muzikālā folklorā, eksotisko deju motīvi, krievu tautas melodijas. Skarboš un drūmos toņos plaši izskan sociālā protesta elementi. Ritmiski akcentētas mīmiskās ainas, savērnieku skati un citas momenti. Muzika ir melodiska un viegli dejojama, ar harmoniskām un ritmiskām pārejām no dramatisma uz lirismu, no reālisma uz fantastiku. Atsevišķām personām dots interesants un uzlūks raksturojums. Noteikta muzikālā tema pavadā Tai-Hoas darbību. Padomju kuģa kapteiņa tēlu raksturo Internacionales fragmenti, bet padomju jūrnieku tēlus raksturo Ķīnas jūrnieku tēlu dejas motīvi. Ārzemnieku tipu muzikālie tēli raksturoti modernā džeza profeskā uztverē.

Sadarbībā ar diriģentu A. Jansonu baletmeistare H. Tangļeva-Birzniece lieliski un sakarīgi pārķārtojusi deju un pantomīmisko darbību muzikālo navdījumu. Ipaši tas sakāms par pēdējā cēliena tautas svētkiem, zirdzīnu deļām un kiniešu teātri.

H. Tangļevas-Birznieces iestudējums pelna izcili atzīni. Baletmeistare visnotaļ ir izvērtiesies no divertismenta formām, radot viengabalainu un loģiski sakarīgu uzvedumu.

Jau pirmajā cēlienā reljefi nodalās divi grupējumi: progresīvie spēki — padomju jūrnieki un kiniešu darba tauta, un reakcionārie spēki — ārzemnieki un tautas viltus buržuāzija ar saviem rokaspūķiem, avānturistiem, uzraugiem un policistiem. Abu grupējumu atšķirība spilgti izteikta ne tikai pantomīmiskajos skatos, bet arī choreogrāfiskajos rīcībmosos.

Ķīniešu tautas dejas veidotas dzīvā un izteiksmīgā plastiskā ar deļotāju virknēšanos zīdzāga rakstā, ar plašiem roku vēzījiem un visa ķermeņa brīvu šūpošanu. Baletmeistare atmet konven-

cionālo un neisto parēmienu kiniešu dejas deļot, paceļot uz augšu rādītāja pirkstus un klanot galvu. Ārzemnieku kustībās atsegtā izkurtējusā un deģenerētā rietumu dejas kultūra ar svingu, rumbas un čarlestona kroplajām formām.

Pirmajā cēlienā atjautīgus kustību klāstus sniedz visi trīs ārzemju jūrnieki: francūzis (Arv. Ozoliņš), norvēģis (Vikt. Ozoliņš) un nēģeris (A. Liepiņš). Cēlienu noslēdz padomju jūrnieku straujā deļa «Jabločka», kura ieguvusi īstu lieldzimumu. To seviski atdzīvena mazā jūnca (V. Blinovs) temperamentīgās virpulkustības un veiklie piesēdieni.

Skats no R. Gliera baleta «Sarkanā magone». Atklā: V. Vilcīna (Tai-Hoa) un J. Grauds (padomju kuģa kapteinis).

Dramatiski izteiksmīgs otrā cēliena skats tiešs naminā, kur notiek savērnieku apspriede un pret padomju kuģa kapteini vērstais atentāts mēģinājums. Mazāk ipatnības uzrāda meiteni deļas. Un tas arī saprotams, jo kiniešu tēlas nāmpoš meitenes ir nevis deļotājas, bet muzikas un dziedāšanas. Senais rituāls Ķīnā aizliedza sievietei deļot. Pat viņas anāvi nebija deļošanaļ piemēroti.

Tai-Hoas sanna skatā lielāku dažādību un skaidrākas līnijas grupu sadalījumos gribētos redzēt feju deļas. Toties plašā vērienā un drošā tehnikā tvertas kustības feniksu deļas (A. Lembergs, Arv. Ozoliņš, A. Mališevs, A. Uļmanis). Kā patstāvīgs choreogrāfisks moments sanna skatā ļaļi iederas uguns dieva deļa (Arv. Ozoliņš).

Pēdējais cēliens choreogrāfiskās izdomas ziņā ir ļoti interesants, bet daudzdiem notikumiem, deļām un darbībām pārslōgots, zaudē viengabalainību. Pirmajā vietā izvirzīta tauta, kas pulcējas pilsētas laukumā noskatīties kiniešu teātri. Baletmeistare te iesaiļstīusi daudzās interesantās austrumnieku paražas, piemēram — masku deļas, zirdzīnu deļas, staigāšanu un skriešanu uz koka stakļēm (N. Korjajevs). Turpretim tēlas baudišana, ceremonija ir pārāk vienvēdīga, un tajā nav izteikts savdabīgi izsmalcinātais austrumnieku sadzī-

ves rituāls. Beigu skatā tautas masu protests izlaužas dramatiski spēcīgos kustību akordos.

Galveno varoni Tai-Hoa pirmizrādēs deļoja Janina Pankrate un Velta Vilcīna. Šī loma prasa no deļotājam ne tikai drošu un veiklu tehniku, izjustu pārdzīvojumu, bet arī īpatu, kiniešu aktrīsēm raksturīgu, trauslu kustības ritmu un žestu. Samierināšanās ar likteni un padevīga lēnprātība sava pavēlnieka priekšā te pēkšņi pāriet asī lūzumā, redzot un dzirdot lāudis no ļaunā pasaules. Klusā meitenē pārvēršas varonē un, mirstot uz tautas rokām, aicina to tālākai cīņai.

Janinas Pankrates tēlojums vēl gluži nesasniedz minētās prasības. Viņas deļas ir tehniski nevainojamas un drošas, īpaši feniksu skatā un tautas teātra izrādē. Arī pārdzīvojums muzikāli izjusts un smalks. Bet vēl trūkst trausluma kustībās, trūkst maiguma žestos un mīmiskā, kas skatītāju pārliecinātu un liktu tās tēlam ticēt.

Velta Vilcīna panāk lielāku iespaidu ļaļ ar fiziskām dotībām. Viņas siltais augums un bērnišķīgi trauslās kustības ir tieši kā radītas mazai kiniešu aktrīsei. Vilcīnas deļas un mīmiskajā spēlē Tai-Hoas tēlas atdzīvojas, jaunā uztverē, Manāma nedrošība vēl pavīd lielajos adagio deļojumos.

J. Grauds tēlo padomju kuģa kapteini. Šī loma no deļotāja prasa drošu un autoritatīvu iznesību. Ar savu uzņēmānu kapteinim jāiedveš respektu un cieņu, izvalroties no sadrumstlotības, kustībām jābūt apvaldītām un nosvērtām, bet tomēr ar atjautīgām niansēm piebārstītām. J. Grauds to arī izveido pienācīgi augstumā.

J. Galinš ir asprātīgi uztvēris varmācībā avānturista lomu. Kiniešu teātra izrādē visai amānta ir bagātā mandarina figura. V. Cukanovs te rāda savu spožo lēcēnu tehniku. Lēcieni un balēcieni variācijas savu mākslu lieliski parāda nopelniem bagātais skatuves mākslinieks Arv. Ozoliņš (ļauneklis).

Muzikālo iestudējumu teicami veicis Arvīds Jansons. Baletu diriģēšanā viņš ieguvis krievu pieredzi. Gliera plašo partitūru diriģents iztulko lietpratīgi un izjusti.

Gaumīgu dekoratīvo ietērpļu deļis gleznotāis Kārlis Miezītis. Spēcīgi veļdots monumentalais kuģa korpusa pirmā cēliena. Kopiespaidu kāpinātu silfāki toni un košās mirdzmas kiniešu arhitektūrā. Iespaidīgi parādīti baļģie kiniešu dievi sanna skatā, bet feju valsts dekorācijas šķautnainās kiļnti, un koki rāda deļotāju kustībām pārāk nemierīgu un nevēlamu fonu.

Kostīmi darīnāti pēc M. Sneriales metiem. Gleznieceki iespaidīti un interesanti etnogrāfiskie senkiniešu tēri. Lielāku dažādību varētu vēļtēt Tai-Hoas tērnos. Tēlas naminā un sanna aīnās viņa navāļi atdalās no pārējām deļotājām, īpatnāra uztvere nav saskatāma arī kiniešu deļotāju maskās.

Manāmas neērtības skatītājos rāda nebīnīri sastādītā izrādes programma, no kuras pavīsem nav iespājams gūt pārskatu par deļotāju lomām.

IZNĀCIS ŽURNĀLĀ «KAROGS» 12. NUMURS

Saturā:

Andrejs Upīts	Staļins
Viljs Lācis	Mūsu Staļins
Valija Brutāne	Staļinam, Dzeļolis
Andrejs Balodis	Staļins, Dzeļolis
Jānis Sudrabkalns	Sveicinām biedru Staļinu
Jānis Grois	Ir viens vārds uz pasaules, kas par visiem mīlāks. Dzeļolis
Aleksandrs Čaks	Biedra Staļina veterāns. Dzeļolis
Mirdza Kempe	Staļina māte. Dzeļolis
Anna Brodele	Martas dienas grāmata. Stāsts. (Nobeigums)
Alfreds Krūklis	Vēstule Staļinam. Dzeļolis
Andris Vējāns	Lātgales kolchoznieks Staļinam. Dzeļolis
Cecilija Dinere	Linču tiesa. Dzeļolis
Zanis Grīva	Staļina dzimtenē — Aizkaukazijā
Jānis Grants	Staļins latviešu dzeļā
Vaidemārs Kalpiņš	Taisnība uzvar
N. Nikolajevs-Bergins	K. Fedina «Neparastā vasara»
Bibliogrāfija	
1949. gada saturs	
PIELIKUMA: F. Surpiņa	«Mūsu dzimtenes rīts» un I. Toides — «J. Staļins jaunībā, lasot «Sota Rustaveli» gleznu reprodukcijas

Nākamajā nedēļā

Sodien Apgabala virsnieku namā Maskavas Valsts estrādes satiras un humora ansambļa mākslinieku viesizrādes. Sākums plkst. 16 un 20.30.

○ Filharmonijas koncertzālē koncertlekcija skolu ļaunatnei «Muzikas formas un žānis». Lektors prof. Jēk. Vitolinš. Piedalās A. Vāne un V. Bišers. Sākums plkst. 16.

○ Mākslas darbinieku namā dziedoņes Zinaidas Pabērzas un pianista Jāzeps Lindberga radoša darba vakars. Sākums plkst. 20.

26. decembrī ARP Centralajā klubā, Amatū ielā 3/5, lekcija «Atomu enerģijas gadsimta sākums». Lektors LPSR Zinātņu akadēmijas zinātniskais līdzstrādnieks S. Hillers. Sākums plkst. 19.30.

○ Filharmonijas koncertzālē Radiokomitejas simfoniskā orķestra koncerts. Diriģents T. Vēļš. Solisti V. Davidone un E. Plūksna. Programā — valģi un populāra muzika. Sākums plkst. 20.

○ «Cinas» zālē Operas un baleta teātra ļauniestudējumam — Dž. Verdi operai «Masku balles» vēltīts pārrunu vakars. Referēs inscenētāis K. Liepa un diriģents R. Glāzups. Operas fragmenti. Sākums plkst. 20.

27. decembrī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā deļas sekcijas sanāksme. Izlirzās Andreja Baloža ļauno dzeļu krājumu. Referenti — J. Grants un A. Čaks. Sākums plkst. 17.

○ Blaumaņa ielā 32 (burtu lietuvē) lekcija «Padomju patriotisms latviešu literatūrā». Lektors E. Damburs. Sākums plkst. 15.

○ Operas un baleta teātri Dž. Verdi operas «Masku balles» pirmizrāde. Sākums plkst. 20.

28. decembrī fabrikas «Lenta» klubā lekcija «Rīgas arhitektoniskā seja tuvākajā nākotnē». Lektors LPSR nopelniem bagātais mākslas darbinieks prof. S. Antonovs. Sākums plkst. 19.

○ Fabrikas «Kometa» klubā lekcija «Atomu enerģijas izmantošana rūpniecībā». Lektors S. Hillers. Sākums plkst. 19.

○ «Cinas» zālē Jelgavas teātra ļauniestudējumam — V. Lāča romana «Zveļnieka deļs» dramatizējumam vēltīts pārrunu vakars. Referēs LPSR nopelniem bagātais skatuves mākslinieks P. Lūcis. Lugas fragmenti. Sākums plkst. 20.

29. decembrī «Cinas» zālē Dailes teātra ļauniestudējumam — Janka Kupaļas lugai «Pavlinka» vēltīts pārrunu vakars. Referēs PSRS tautas mākslinieks, Staļina premijas laureats Ed. Smilģis. Lugas fragmenti. Sākums plkst. 20.